

ՐԱՅՆԻԻՄԱ

ՏԻՆԻ, ԱԽԼԱԳԻ, ՖԵՆՆԻ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻ

ՀԱՖԹԱԼՐԳ ՂԱԶԷԹԱ

59

ՃԻԼՏ I

ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 16, 1911.

Ն⁰ 38

ՊԵՆՏԻ ՄԱԽՍՈՒՍԼԱՐ

«ՍՕՍԻԱԼԻԶՄԻՆ ԹԵՆԳԻՏԻ»

Պու սերլէվա՝ Ինկիլիզճէ պիր քիթա-
պըն խմի տիր(*) : Վազաա Իսվիչէրատա
օլան եօճուլուղումուլտա, էթրաֆտաքի
մէնզարէլէրին կիւղէլլի սէպէպինտէն քի-
թապ օգոււմազ գօլայ օլմայօր իտի իսէ
տէ, պաշգա երլէրտէ թրէնտէ էփէյի
վազթ պուլապիլտիք վէ պիր Ինկիլիզճէ,
պիր տէ Թիւրքճէ քիթապ օգուտուզ :
Ինկիլիզճէ քիթապ Ու. Հ. Մէլօքըն
պու ճալիպի տիգգաթ քիթապը իտի վէ
պիղէ կէօրիւնտիւ քի, Բախնիւմա սահի-
ֆէլէրինտէ մէզքիւր մէվզուա տաիր նէշ
օլունան պէնտլէրտէն սօնրա Մր. Մէլօքըն
պու կիւղէլ քիթապտա սէրտ էթտիյի
պազը ֆիքրլէրին տէ անլէրէ իլավէ օլուն-
մասը ֆախտէտէն խալի օլմայաճազ տրր :
Մր. Մէլօք՝ քէնտի մատտէսինի էյի միւ-
թալաա էթմիշ վէ Ինկիլիթէրրատա վէ Ա-
մէրիգատա պու խուսուստա պիր չօգ
նութգլար իրատ էթմիշ տիր :

Միւմաիլէյճ՝ էվլէլա Սօսիալիզմ թա-

պիրինի թահաիտ էթմէյէ չալըշպ,
կէօսթէրիյօր քի, պու հարաքէթին պէլլի
գուլաղուղու Գարլ Մարգա օլտուղունտան
պու թապիրի միւմաիլէյճին իֆատէլէրին-
տէն ալարազ թարիֆ էտէպիլիլիշ : Սօ-
սիալիսթլէր էքտէրիյէթին ըէյինէ էհէմմի-
յէթ վէրիպ, սէրվէթին թէվզիլինի տէ ան-
լէրին ըէյինէ ըապթ էտէրլէր, վէ ումումի
գախտէ տէյու աթիտէքի տիւսթուրը գա-
պուլ էտէրլէր, եանի «Ճիւմլէ սէրվէթ է-
մէք իլէ հասըլ օլուր, պինտէն ալէյհ ճիւմ-
լէ սէրվէթ իշլէյէն ամէլէյէ աիտ տիր» :
Պունտան իսթինթաճ էտիպ տէրլէր քի, սէր-
վէթի անըն տահպլէրինին եանի անը հա-
սըլ էտէնլէրին ըէյի իլէ թէվզի էթմէք
իճապ էտէր : Վէ իտտիաէտէրլէր քի, շիւ-
տիյէտէք պու խուսուստա պէօյիւք պիր
եանըլ էտիլմիշ օլուպ, ամէլէնին էմէյի
իլէ հասըլ օլան սէրվէթին պէօյիւք պիր
գըսմընը սէրմայէտարան էլտէ էտէրէք
քէնտիլէրէ հասըլ էթմիշ տիրլէր : Վէ վազթ
միւրուրըյլա պու իքի սընֆտան սօնրաքի
կիթտիլքճէ զէնկիլիլէյմիշ, պիրինճիսի իսէ
կիտէրէք ֆագիլլէյմիշ տիր : Իմտի պու
եանըլը տօղրուլթմազ կէրէք տիր :

Միւէլլիֆ՝ պիլճիւմլէ Սօսիալիսթլէրին
տիւսթիւր իւլ ամէլի օլան պու էսասըլ էլէ
ալըպ կէօսթէրիյօր քի պուրատա պէօյիւք

(*) A Critical Examination of Socialism,
by W. H. Mallock. Harper and Brothers Pub-
lishers. 1907

պիր խաթա վար տըր, զիրա սերվեթ հա-
լընըլ էմէք իլէ տէյիլ, անճաղ էմէյի ի-
տարէ էտէն միւթէֆէքըր ատէմլէրին
ազլի գուվլէթի իլէ արթմագտա տըր :
էկէր պու գուլաղուղլայան գուվլէթլէր
օլմասա իտի, ամէյէ սերվէթի պու տէրէ-
ճէ արթըրմագ իտի : Շու սուրէթլէ սեր-
վէթ իչիւն ամէյէնին գուվլէթի լաղըմ՝ օլ-
սուղու կիպի, վէ անտէն տահա զիյասէ
պիր տէրէճէտէ, ամէլէյի իտարէ էտէն
ֆիքրէ իհթիյաճ վար տըր :

Լաքին ամէլէյի իրշաս էտէն պու
«ազլի գապիլիյէթ» նէ՞ սուրէթլէ իչէ-
յօր : Պունա ճէվապէն Մր. Մէլօք տէյօր
քի, հաղիզի մանատա սերմայէ՝ ւամէյիկիկ
նէվմիյէնին թային էտէն սերվէթ օլուպ,
պու սերվէթ պու «ազլի գապիլիյէթ, վա-
սրթասըլա հասըլ օլուր, վէ իտարէ օլունու-
յօր : Իմտի տէմէք օլուր քի հաղիզի սեր-
վէթ հալընըլ ամէլէյին իչէմէսի նէթի-
ճէսի տէյիլ, անճաղ անը իտարէ էտէն
ազլն տա էտէրի տիր, վէ էկէր սերվէթ
թէվզի օլունաճագ իտէ, օ սալթ ամէլէյէ
տէյիլ, ազլի գապիլիյէթ սահիպլէրինէ
եանի սերմայէյի իտարէ էտէնլէրէ տէ
թէվզի օլունմալը տըր : Վէ մատէմ՝ քի
սերվէթի արթըրմագտա պու ազլի գա-
պիլիյէթ տահա մուհիմի խըրմէթ կէօ-
րիւյօր, շու հալտա ազլի գապիլիյէթին
տահա պէօյիք պիր հիտէ ալմալը թա-
պիի վէ հաղգ տըր :

Լաքին Սօսիալիզմ սերվէթ հասըլ էթ-
մէքտէ լաղըմ՝ օլան պու «ազլի գապիլի-
յէթ»լէրին իտարէսինի ֆէրալլէրին քէյֆի-
նէ թէրք էթմէյիպ հիւքիւմէթէ հէվալէ
էթմէքլէ մէյտանտալի միւշքիւլաթը գալ-
տըրմագ իսթէյօր : Հէր քէնտի քէնտինէ
կիւվէնէն՝ սերվէթ արթըրմասը վէ ամէլէ-
յին իչէրինի իտարէ էթմէք մէտուլիյէթինի
տէրիւհտէ էթմէսի եէրինէ, պիւթիւն սեր-
մայէյէ հիւքիւմէթ սահիպ օլուն, վէ սեր-
վէթի արթըրմագ իչիւն լաղըմ կէլէն գու-

լաղուղլարը հիւքիւմէթ եանի էհալինին
խոստուտա ամէլէյին ներկայացուցիլի օ-

Մր. Հէլօք պունա ճէվապէն տէյօր քի
ամէլէյի վէ սերվէթին սերմայէսինի իտարէ
էտէճէք օլուն ազլի գապիլիյէթի հիւքիւ-
մէթ եէտինէ թէպիւմ էթմէք միւշքիւլաթը
տէֆ էթմէմէք շէօյլէ տուրտուն պաշգամիւշ-
քիւլաթ հասըլ էտէր : Հիւքիւմէթ ուսու-
լունտա էհալի իքիյէ թագսիւմ օլունուպ
պիրի ամէլէ վէ տիկէլի գուլաղուղլայան
սընֆ օլաճագ, վէ էքսէրիյէթ եանի ամէ-
լէ, աղալիյէթին եանի մէմուրլարն իտա-
րէսի թահթընտա օլաճագ : Պունտան մա-
տա, ազլի գապիլիյէթլէր շախ միւ-
քիտֆաթլանմատըգճա զուհուր էթմէտիյի
սէպէպտէն, ամէլէյին իչիւղ վէ աճ գալ-
մամասը իչիւն իչի իտարէ էտէպիլէճէք
օլան ազլի գապիլիյէթ սահիպլէրի պուլ-
մագ իճագ էտէճէք, պու իտէ իթիտար
սահիպի զաթլարը պիր նէվ էտարէթ ալ-
թընտ սիւշիւրէճէք վէ հըրէֆ ու սէնա-
յիտէ հէմ տէ ազլի տաիրէտէ թէրապ-
գըյա մանի օլաճագ տիր : Քէզալիք Սօ-
սիալիզմին թագսիւմ էթտիյի մէսլէք մուգ-
թէտիւր գուլաղուղլար եէթիշտիւրմէք իչիւն
լաղըմ կէլէն սաիգէ վէ մուհարրիքի վէ-
լէմէյօր : Միւլէլիֆ պունը կէօթէրմէք ի-
չիւն պիր չօգ միսալար զիքր էյլէյօր : Պու
իթիւրաղարա ճէվապէն Սօսիալիսթլէրին
վէրտիյի ճէվապլարը՝ Մր. Հէլօք ամէլի օլ-
մագտան իտէ նաղարի վէ իսայալի տուտ
էտիյօր : Պիր ճիւմհուրիյէթ սալթ թահսին
ալամէթլէրի կէօթէրէրէք եախոտ զիքր-
լէրինէ սանէմլէր իէքըլ էթմէյի վատ էտէ-
րէք պէօյիք ատէմլէր եէթիշտիւրմէք :

Մր. Հէլօքըն իտախաղընճա «Խրիսթի-
յան Սօսիալիզմ» տէնիլէն մէսլէք տախի
պու միւշքիւլաթը հալլ էտէմէք : Պաղը
Սօսիալիսթլէր սերմայէտարանը, եախոտ
ազլի գապիլիյէթ սահիպլէրինի սալթ հիւ-
քիւմէթին նուֆուզու իլէ ումուճա խըր-

մէթ էթտիրմէնին իմքեանսըղ օլտուղունու
կէօրէրէք, պունը Խրիսթիյանըղըն վասը-
թասըլլա իծրա էթմէյի իւմիտ էտիյօրլար:
Ձէնկինլէր վէ էհլի իգթիտար օլանլար քէն-
տի խրտմէթ վէ մէնֆաաթլարընը ամէլէնին
ուղուրունա վագֆ ու ֆէտա էտէպիլիլէր
տէյու զանն օլունույօր: Պունլար պէնի պէշէ-
րին իգթիսատի հայաթընըն նէ գատար
միւրէքքէպ վէ միւշթէպէք օլտուղունը
ունուտույօրլար: Պունտան սոնրա միւլէլիֆ
շու իւշ մուհիմմ սիւալլարա ճէվապ վերի-
յօր: 1. Հասըլ օլան սէրվէթտէն ամէլէնին
հագիլի հիսսէսի նէ տիր, 2. Միւթէ-
ֆէքքիր եախօտ սէրմայէտարան սընֆըն
քէնտի հիսսէլէրինէ տիւշէն սէրվէթին գա-
զանճընը տլմապ հագգլարը վա՞ր մը, 3.
Հէր քէսէ տախմա միւսապի ֆուրսաթ վէր-
մէք միւլքի՞ն մի: Պիրինճի սիւալա ճէ-
վապէն սէրվէթտէ միւթէֆէքքիր եա
սէրմայէտարան սընֆըն հիսսէսի ամէլէ-
ֆինքինտէն պէօյիք օլտուղու իշիւն պիթ-
թապի անլէր սէրվէթտէն տիկէրլէրինտէն
զիյատէ իսթիֆատէ էթմէյի տիրլէր տէյօր:
Իքինճի սիւալա ճէվապէն սէրմայէյի իտա-
րէ էտէն միւթէֆէքքիր սընֆը քէնտի է-
մէքլէրինին նէթիճէսինտէն քեամիլէն իս-
թիֆատէյէ պրագմամագ հէմ հագգսըզ-
լըզ օլուր, հէմ տէ նիհայէթ ումուլմըն
սէրվէթ մէնպալարընը գուրուտուր տէյու
իտախա էտիյօր: Հէր քէսէ միւսապի ֆուր-
սաթ վէրմէք մէսէլէսինէ կէլինճէ թապիի
վէ խըլգի ֆարգլար սէպէպինտէն պունըն
իմքեանսըղ օլտուղունը կէօսթէրիյօր: Ա-
տէմլէրին գապիլիյէթլէրի վէ մէյլլէրի պիր
պիրինտէն ֆարգլը տըր: Իմտի միւլէլիֆ
քէնտի պահսընը խիւլասա էտիպ կէօսթէ-
րիյօր քի, 1. Ամէլէնին կէօյա ճիւմէ սէր-
վէթ քէնտինին էմէյի նէթիճէսի իմիշ կի-
պի սէրվէթի քէնտի ըէյի իլէ թէվլի էթ-
մէսի ճաիլ օլամազ, չիւնքի սէրվէթ թահ-
սիլինտէ, ամէլէյի իտարէ էտէն ազլի գա-
պիլիյէթին հիսսէսի տահա չօգ տըր: 2.

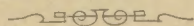
Ամէլէյի իտարէ էտէն սընֆ մէյտանտա
հասըլ օլան սէրվէթտէն քէնտի հիսսէլէ-
րինի ալըպ անը իգօնօմիա իլէ իտարէ վէ
հըֆզ էթտիքլէրինտէ, եախօտ եինէ ազլի
գապիլիյէթ իլէ անը արթըրտըզլարընտա
անլէրին էլինտէն պու սէրվէթին պիր միգ-
տարընը եա ամէլէնին եա հիւքիւմէթին
չէքիպ ալմասը հէմ հագգ օլմազ հէմ տէ
հէյէթ ի իճթիմաիյէնին իգթիսատի հա-
յաթը իշիւն խալըլ օլմազ: Վէ շու նօգ-
թալը թէէյիտ էտիյօր քի, Սօսիալիսթլէր
պաշգասընըն էմէյի նէթիճէսի օլան սէր-
վէթի սէրմայէտարանըն զասպ էթմէսինի
ճաիլ սայմասըզլարը հալտա, հիւքիւմէ-
թին եախօտ ամէլէնին սէրմայէտարան
հիսսէսինէ տիւշէն սէրվէթին պիր գրամընը
չէքիպ ալմասը նա՞սըլ ճաիլ օլապիլի:

Շու հալտա սէրվէթին թէվլի վէ իտա-
րէսի էմրինտէ հալը հազըր ուսուլունճա
խալհա միւհթաճ ճիհէթլէր վար իսէ տէ,
Սօսիալիզմին թագտիմ էթտիյի թարիգ
վէ իթթիխազ էթտիյի էսասլար նէ մա-
գուլ վէ ֆէննի տիր, նէ տէ հագգ վէ ա-
տիլանէ տիր:

Պու քիթապըն գրաաթընտան պիլ
հէմ մահզուզ հէմ միւսթէֆիտ օլտուգ,
վէ շու նէթիճէյէ կէլտիք քի, Սօսիալիզ-
մին օղրաշարըլ փէք մուհիմմ վէ հագի-
գաթէն հայաթի պիր մէսէլէ մէվճուտ օ-
լուպ, հէյէթ ի իճթիմաիյէ անըն հալլ ու
թէալիյէսինէ ճիտտէն չապալայօր իսէ տէ,
Սօսիալիզմ չիմտիքի հալընտա էլուն պու
սուրէթ ի հալլը քէչֆ էտէմէմիշ տիր:

Պինաէն ալէյհ պիլ տախի պիլիմ ա-
րամըզտա զահիր օլան իգթիսատի մէսէ-
լէլէրի ֆէննէն թէտգիլ էտէլիմ, լաքին
հալա էվրօփա վէ Ամէրիգաճա մէվճու ը
պահա ու միւճատէլէ օլան Սօսիալիզմ
մէսէլէյինի քէօրքէօրիւնէ թագըպ էթմէ-
յէլիմ:

Յ. Գ. Գ.

„ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ” ՎԷ ԳԱՊԻՆԷ

Ազատամարտ՝ ո՞նե նուստէլերինն պի-
րինատէ Շարգի Անատուրունն ահալընտան
վէ Հագգը փաշա գապինէսինն թուծ-
տուղու մէսէքտէն պահս էթտիյի սըրատա
շու սուրէթլէ իտարէ ի իտան էյլէմիշ տիր
«Անատուրուտա ճէրէյանը ահալ էյլէ
պիր մէրթէպէյէ կէլմիշ տիր քի . . . գուվ-
վէթ հէր քիմտէ իտէ հագգ օնուն տըր :
. . . Օրալարտա հալաթը ինսանիյէնին
միւթէմէտտին մէմէքէթլէրտէքի հայվան-
լարըն հայաթը գատար պիլէ դըյմէթի
հօգ տըր . . . Անատուրունն Շարգ վիլա-
յէթլէրինտէ հիւքմէքըմա օլան շու սննար-
շիյէ գարշը գապինէսին գաստէն իիթի-
յար էթտիյի սիւքիւթ վէ իրթիքեապ էյ-
լէտիյի շու զէլիւննէ գայտարղըգ պիհու-
տէ շէյլէր տէյիլ տիր . . . Արթըգ զէման
կէլմիշ տիր քի աշըգ տան աշըղա սէյլէ-
յէլիմ : Հագգը փաշա գապինէսի էրմէ-
նիլէրլէ մէսքիւն վիլայէթլէրէ գարշը ,
միւթէղալիպէյի վէ անլէրին պիթիւն ճի-
նայէթ վէ շէյալլէթլէրինն հիմայէ վէ
միւտաֆաա էթմէք սիյասէթինն թաղըպ
էթմէքտէ տիր : . . . Արթըգ կիզլէյէճէք
հիշ պիր շէյ հօղ տըր : Հիւքիւմէթին ա-
տէմ ի ֆաալիյէթի վէ հալընըզ գուվլէթ-
լի օլանլարը հիմայէ վէ միւտաֆաա էթ-
մէք իւզըրէ , թաղըպ էյլէտիյի սիյասէթ
էֆրատը էհալիտէն հէր պիրինն քէնտի
պաշընըն շարէսինն պագմագ , վէ մուվաֆ-
ֆագ օլապիլէճէյի հէր սուրէթլէ քէնտի
հայաթընը միւտաֆաա էթմէյէ մէճպուր
էտիյօր : Հագգը փաշանըն շարպէլի գա-
պինէսի իշիւն իճապաթը գանուն վէ մէ-
րիյէթ ի առալէթ կիպի շէյլէրին հիւքմիւ
հօգ տըր : Հէր քիմ գուվլէթլի իտէ հագգ
անըն հէալինտէ տիր :»

Բէֆիգիմիզին պու միւթալաալարընըն
սու ի թէֆէհհիւմի պաիս օլմաը իհթի-
մալը վար տըր : Շարգի Անատուրուտա էր-
մէնի էհալինն պու կիւնլէրտէ պիր թա-

գըմ Գիւրտ միւթէղալիպէտէն զուլմ շէք-
տիքլէրի պիր էմր ի վագը տըր , վէ օթա-
րաֆլարտա իճրա էալիլէն մէզալիմէ գարշը
հիւքիւմէթին պիգայտ պուլունտուղու տա
հէր թարաֆտան իշիտիլիյօր : Պու պի-
գայի իսթէր հիւքիւմէթ ի հաղըրէնին
խարիճի վէ տալիլի սիյասիյաթճա
տիւշար օլտուղու միւշքիւլաթ նէթիճէսի
օլտուն , իսթէր էրմէնիլէրի մուհաֆաղա
պապընտա կէօնիւլիւզիւք նէթիճէսի օլ-
տուն ֆարգ էթմէզ , հէր նաաըլ օլտա պի-
շարէ էհալի մաղուուր օլմագտա վէ նիշէ
սուշուզ շէհրիլէր թէլէֆ էտիլմէքտէ
տիր : Պէյլէ պիր սըրատա էհալիյի մու-
հաֆաղա ի նէֆուէ թէշվիգ էթմէք հագգ
վէ միւնասիպ տիր : Մուհաֆաղա ի նէֆու
հէր ֆէրտին հագգը վէ մուգատտէս վա-
զիֆէսի տիր : Պու շէյի թա շօճու գլուգտան
էօյրէնմիշ օլմալիլիւ Հաթթա հիւքիւմէթ , օր-
տու վէ տօնանմա հէման պու շէյին պիր աղ
տահա վասի միգեատտա թաթպըզը տըր :
Հիւքիւմէթ ֆէրալէրին մուհաֆաղա ի նէֆու
իշիւն միւթթէհիտ հէյէթ ի մունթաղա-
մէսի տիր : Վէ հէր պիր ֆէրա քէնտի
նէֆուինն մուհաֆաղա իշիւն հիւքիւմէթ
մուալէնէթ էթմէք վագիֆէսի իլէ միւ-
քէլլէֆ տիր :

Պաղէն ինսանըն , հիւքիւմէթին մուա-
վէնէթինն պէքլէմէյէրէք քէնտի քէնտինն
մուհաֆաղա էթմէսի տէ լաղըմ կէլըր :
Մէսէլա կէճէլէյին պիր խանէյէ հարէմի
կիրտէ , եախօսա պիրինն իւզլէրինն գըրտա
էշգիյա հիւճիւմ էթմէ , շու կիպի հալ-
լարտա հիւքիւմէթին մուալէնէթի հէթի-
շէնէտէք ինսան քէնտի նէֆուինն մուհա-
ֆաղա էտէպիլիւրտէ պու պէօյիւք պիր շէ-
ճաաթ օլուր : Եախօսա կէշէն իղթիշաղար-
տա օլտուղու կիպի պիր գարիյէ եա պիր
շէհր էհալիտի իւզլէրլէրինն եիւրիւյէն պիր
ճէմ ի զաֆիլէ գարշը հիւքիւմէթտէն իմ-
տատ հէթիլիննէյէտէք քէնտի քէն-
տիլէրինն մուհաֆաղա էտէպիլիլէրտէ

պու՝ պէօյիւք պիր երկիրթիք, հաթթա հիւքիւմէթէ մուսվէնէթ տէմէք օլուր: Պիզ ըէֆիգիմիզին նասիհաթընը պու մա- նասա թէլուզզը էտէրիզ:

Լաքին էյէր պազըլար մէզքիւր պէն- տի, կէօյա արթըզ հիւքիւմէթ էրմէնի- լէրի պիր զաւր մուզամընտա մուհաֆա. զատան վազ կէչմիշ, վէ էրմէնիլէր քէնտի պաշարընըն չարէսինէ պազմալը տըրլար, մանասընտա թէլուզզը էտէրլէրսէ պու նէթիճէ փէք եանըլ օլուր:

Էվվէլա, պիզիմ պիւրիյիմիզէ կէօրէ, հագիգաթը հալաա էօյլէ պիր հիսաի առաւլէթ եօգ տըր: Հագզը փաշա գա- պինէսինին կէվէքլիյի հիւքիւմէթին էր- մէնիլէր ալէյհինտէ առաւլէթի տէմէք տէյիլ տիր: Եարըն պու գապինէ տէվրի- լիր, եէրինէ ֆարզըլ մէպէք սահպի պիր գապինէ կէչէր: Զաթէն չիմտիքի գապի- նէնին միւստէթի հայաթը փէք ուզուն կէօրիւնմէյօր: Վագաա՝ Հագզը փաշա մէչրութիյէթին իւք տէվրէսինտէ ծախի- լիյէ նազըրը իքէն տախի իճրաաթաա այ- նի կէվէքլիյի կէօթէրտի իտի: Պու տէ- ֆաքի հալ՝ ումում սիյասիյաթճա մէվ- ճուա օլան միւշքիլաթըն նէթիճէսի տէ օյապիլիր: Հաթթա մէչրութիյէթիւմէրվէր Թիւրքլէրին էրմէնիլէրի տախմա մէչրու- թիյէթ թարաֆտարը տէյու թանըյա- ճագլարընը իւմիա էտէպիլիրիզ:

Սաւիլէն, պիզ մուհաֆազաի նէֆսի տնճագ հիւքիւմէթէ մուսվէնէթ մանա- պընտա իճրա էտէպիլիրիզ: Զիրա էկէր պիր մէմէքէթ էհաթիսինին պիր գըսմը հիւքիւմէթին մուսվէնէթինտէն քլւլիյէն մահրում գալըրլարսա, անլէրին մէվճուսի. յէթինտէն գաթի իւմիա էթմէտէն պաշ- գա չարէ եօզ տըր: Պիզ էօյլէ պիր մէվ- գիտէ տէյիլ իզ:

Մնասաօլունըն չիմտիքի տիւզէնսիզ հա- լինէ կէլինէ, պու հալըն իալահը իչիւն հիւքիւմէթին էտէճէյի պուլունտուզու կի-

պի ֆաթրիգխանէնին էտէճէյի վար, էր- մէնի մէպուպարըն էտէճէյի վար, մահալ- լի էտիլէճէք շէյլէր վար տըր: Հէր շէյի հիւքիւմէթտէն պէքլէմէլի տէյիլիզ: Հէր քէն քէնտի վազիֆէսինի իֆա էտէրսէ միւշքիլաթ տահա թէզ գալգար: Վէ տախմա շու շէյի տէրխաթը էթմէլիյիզ քի, պու մէմէքէթին իալահ օլունմասը պիր էմր եա իրատէ իլէ հաթթա օրտու- լար վէ թիւֆէնքլէր իլէ տէյիլ, պէլքի ուզուն վազթ տէվում էտէն չապալայըշ- լարա մէվգիի իճրայա գօնուլապիլէճէք տիր: Իմտի պիզ չիմտիքի ահվալըմըզտա գաթը իւմիա էտէճէք պիր հալ տէյիլ պէլքի տահա զիյատէ ազլի վէ ախազի, մատաի վէ մանէվի պիլճիւմէ գուվլէթ- լէրիմիզի պու մէմէքէթին իալահաթընա թէվճիհ էթմէք իչիւն պիր միւշէվլիզ կէ- ըրլիրիզ:

Ե. Գ. Գ.

ԱՆՎԱԼԸ ՆԱԶԸՐԷ

Թիւրքիա սիյասիյաթը վէ էճնէպի մարպուլաթ. — Հիւքիւմէթին չիմտիքի մէպլէյինէ տաիր էճնէպի մաթպուաթ պէ- յանը էֆրէար էթմէրտէ տիրլէր: Թալմզ՝ Շէհր էմինի Հիւտէյին Բիւղլիմ պէյին իս- թիֆասը վէ նաիլ պէյ իլէ Մահմուտ Շէվ- քէթ փաշա արասընտա զուհուր էտէն իս- թիլաֆի միւնասիպէթիյլէ «Թիւրքիանըն տախիլի սիյասիյաթը» տէրլէվալը պիր պէնտի մախտուս նէչը էտիպ անտէ իթ- թիհատ վէ Թէրազզը ճէմիյէթինին միւ- թէրազզը ֆըրզասընըն նուֆուզտան տիւշ- մէքտէ օլտուլունը պէյան էտիյօր: Սիւ- րիատա, Պատրատա վէ տաիր եէրլէրտէ թէէսիլլէրինին գըրլալըլընը, եէհուսի ըէ- ֆիգլէրինին Սիօնիզմի թէչվիզ էթտիլի սէպէպտէն վէ պաշգա սէպէպլէրտէն խօճա սընֆընըն անլէրէ չիւպհէյի կէօլլէ պազ- տըլընը վէ մուխաթիֆ ֆըրզանըն գուվ-

վեթեմքով օլտուղունը պէյանէ, շուհալ ու քէյֆիյէթլէր թահթընտա հիւքիւմէթին փէք միւշքիլ պիր մէվգիտէ օլտուղունը կէօթէրիյոր: Անտէն նէ գօմիթէնին ֆըրգալարը նէ տէ Խըիսթիյան էհալի մէմնուն տէյիլ սիւրէր: Պու միւշէվէշ հալը թարիֆ էթաիքտէն սօնրա Թաւյմզ պու միւթէրէտտիտ հալըն Թիւրքիայը զաիֆլէնտիրտիյնի վէ անըն զաիֆլէնմէսի ճիւմէ տօսթլարընա պաիսի էնտիշէ օլտուղունը պէյանէա պու հալա պիր էնճամ վէրիպ սապիթ պիր գապինէ տուր տուրմագլըղըն ըւզումընը թէէյիտ էտիյոր:

Քէզալիք Տէյլի Թէյիդրաւըն Իսթանպուլ մուխապիրի՝ «Կէնճ Թիւրքիա վէ Իթիլաֆը միւսէլլէս», սէրլէվհալը պիր պէնտ նէշր էտիպ անտէ Հագգը փաշանըն մէսլէյինի շէտիտէն մուսխէզէ էտիյոր: Միւմաիլէյի խատիա էտիյոր քի, Կէնճ Թիւրքլէր Ինգիլապըն իլք միւստէթինտէ՝ «Իթիլաֆը միւսէլլէս» Էանի Խնկիլիզ, Ֆրանսըզ վէ Բուսիա թարաֆընա մէյյալ իքէն, Հագգը փաշա Սաաարէթէ չըգար չըգմազ տիւմէնի օ պիր թարաֆա, Էանի «Իթիլաֆը միւսէլլէս»է չէվիրտի, վէ Ալմանիա իմիէրաթօրը Խալիֆին վէ պու Էօլ իլէ 300 միլիօն Միւլիսանլարըն համիտի իմիլ կիպի անա իլթիճա էյլէտի: Վէ զայրի Միւսլիմ գաւմլարըն հարաքէթլէրինի աւքէրի գուվլէթ իլէ պատուրըպ ճիւմէ մէմուրիյէթլէրի Թիւրքլէրէ վէրէրէր Թիւրք ունտուրըն հաքիմիյէթի թահթընտա վէ փալաւմէնթօնըն պէօյիւք պիր գըամը անա մուսլէնէթ էյլէտիլէր իտէ տէ, պիր ազտան գօմիթէտէ զուհուր էտէն Էէնի ֆըրգա, Արնաւուտ, Արապ վէ Բիւրտլէր արաաընտա վուգու պուլան խեանլար պու մէսլէք էօնիւնէ չըգան մանիէլէր օլտուլար: Մէզքիւր խեանլարը Էսքի ըէթիմ ուսուլունճա

օրտու գուվլէթիլլէ պատուրմաղա չալըշտըզլարընտա հէմ աղըր մէսարիֆէ կիրտիլէր հէմ Խլէրի շէրէֆլէ էնճամա կէթիւրէմէտիլէր հէմ տէ Էվրօփուճա Իթիպարլարընըն տիւշմէսինէ սէպէպ օլտուլար: Տիւլէր թարաֆտան Հագգը փաշա Ալմանիանըն հիւմայէսինտէն տէ չօդ իսայր չըգարումասուր: Պօսնա-Հէրսէք մէսէլլէսինտէ Ալմանիա Թիւրքէ մուխալիֆ թարաֆա մուսլէնէթ էթտի, վէ Բուսիա իլէ օլան միւլազաթտա Թիւրքէ սիւալ էթմէլլէրէք Թիւրքիա իչինտէն կէչէն շմէնտիֆէր խաթթընա աաիր պիր թագըմ թէրթիպաթտա պուլունտու, վէ Մարօզ մէսէլլէսինտէ Միւսլիմանլարըն հուգուզընը տէյիլ քէնտի մէնաֆիինի տիւլանմէքաէ օլտու: Էնճամ Թիւրքիա կէօրտիւ քի կէրէք Մալիսօր, կէրէք Թարապըլսը Դարպ, կէրէք Կիրիտ, կէրէք սաիր մէսէլլէրաէ Ալմանիա վէ ըէֆիգլէրինին մէսլէյի Թիւրքիայը հիւմայէ տէյիլ, անճագ քէնտի մէնֆաաթլարընը թէէմին էթմէք տիր: Մուխապիրի միւմաիլէյի խատիա էտէր քի Հագգը փաշանըն մէսլէյի նէթիճէսի օլան հէփ պու ուգուպէթլէրաէն միւթէնէպպիս օլարապ պու կիւն միւշարիլլէյին մէսլէյի ալէյինտէ գուվլէթիլ պիր մուխալիֆէթ մէյստանա կէլմիշ օլուպ, կէօղլէր Սէտարէթ իչին Հագգը փաշա Էէրինէ Բեամիլ փաշա, Սաիտ փաշա վէ Հիւսէյին Հիլմի փաշայա տէօնմէքաէ տիր: Իթիլհատ վէ Թէրագգը ճէմիյէթինին Սեպա. 17տէ աղա էտիլէճէք գօնկրէսինտէ վէրիլէճէք գարարլար փէք Իսթիմալ քի հէմ Թիւրքիա փյասիյաթընը հէմ տէ գօմիթէնին միւսթագ պէլ նասիպինի թային էտէճէք տիր:

Էրմէնի Դաթօլիլլէր — Կ. Փաթրիզ Թէրպեան հագրէթլէրինին սօն թէչէպպիւսիւ ճիւմէյի միւթէհայիլը պրագմըշ տըր: Միւշարիլլէյի Բօմասա պիր Սինօդ աղա էտիլէճէյինի իլան էտիպ Էրմէնի Դաթօլիք

Եպիսկոպոսարարն օրայա տալէթ էյլէմիշ տիր: Պու մէճիստէ պիր նիզամնամէ գալէմէ ալընրպ Փափա հազրէթլէրինէ թառաւրդ վէ թապտիս էթտիրիլէճէք վէ անտէն սօնրա էրմէնի Գաթօլիք ճէմաաթլարըն քիլիսէ ումուրլարը անա թէվֆիզէն իտարէ էտիլէճէք տիր: Բէզա պու մէճիստէ վէ Փափա հազրէթլէրինին հուզուրունտա պիր թազըմ վարդապետլէր Եպիսկոպոս թապտիս օրունարագ միւնափպ սայըլան մուհալլարա կէօնտէրիլէճէք տիր: Պու իշլէրտէ Գոյունեանըն Թէրզեանլէ իշթիրաքսա օլտուրու անլաշըլըյօր: Վէ շիմտիյէտէք Փաթրիզիտանէ վէքեալէթինի ճամճեան իֆա էտէրէն, միւմալիլէյհին անը ճիզմէճէան վարդապետէ թէրք էթմէսի էմր էտիրմիշ տիր: Ճիզմէճէան իսէ 70 պիննինտէ կէօզտէն գուլագտան աճիզ պիր հալտա պուրունույօր: Պու արատա էրմէնի Գաթօլիք ճէմաաթլը արապընտա Լաթինլիյի Փրօփականտա էտէն տէ պուլունույօր:

Թէրզեան հազրէթլէրինին պու թէշէպպիւսիւ Ազգ. Ժողովըն ալտըըն ատըմըն նէթիճէսի տիր: Բիլիսէտէ ուշխարհակաւնլարըն կղերականլար ալէյհինտէ սէրպէսթ էֆքեար պէյան էթմէսի եալընրպ Թէրզեանըն տէյիլ, Փափա հազրէթլէրինին վէ Գաթօլիք քիլիսէսինին սաալի մէսլէյինէ դաթիէն մուվաֆըզ օլմաաղընտան պիթթապի մէսէլէ էնճամ էօյլէ պիր մէրճիէ կէօթիւրիւմիշ տիր քի, օրատա ուշխարհակաւնլար քէնտի սէպլէրինի իշթիտիրէմէզլէր: Փափապի քիլիսէսին աալ մէսլէյինի թահսին էթմէք էթմէսէք օ պունտան իպարէթ տիր քի, քիլիսէտէ հաքիմ լէյլուհանլէրին լէյի տիր վէ սօն մէրճի Փափանըն ուքոըն արը: Աշխարհակաւնլարըն քիլիսէ իշլէրինտէ թէէսիր իշլէթմէլէրինէ միւստատէ օլունամագ: Պու ճիհէթտէն Թէրզեան էֆէնտինին պու սօն թէրթիպի փէք մագուլ վէ մանթըզի տիր: Վագաա էրմէնի Գաթօլիք միլլէթաաշլարըն

մըզըն պու թէրթիպ ալէյհինտէ կէօսթէրտիքլէրի հէլէճանը թագտիր վէ թահսին էտէր իսէք տէ, պաշգա շարէլէրի օլմաաղընը տա պիլմէլէրի վաճիպ տիր:

Թուրապյոռնը Ղարպ.— Պու սօն վաղըթտա Թարապլուսը Ղարպ մէսէլէսի հիւքիւմէթիմիզճէ պէօլիք պիր էհէմիլիթ քէսպ էթմիշ տիր: Իթալիա հիւքիւմէթի՝ զէմանը իսթիպտատտան իսթիֆատէ իլէ Թարապլուսը Ղարպա զըմէն եէլլէշիլշ վէ հուֆուզունու թէէսիս էթմիշ օլտուզունտան, շիմաիտէ աշնի մէպլէքի տէվամէ թէէսիրինի պիր գաթ տահա թէզեիս էթմէք, վէ վիլայէթի քէնտի թահթը հիմայէսինէ ալարագ թիճարէթ վէ թէշէպպիւսաթը իզթիտատիյէսի իշիւն քէնտինէ եէնի պիր մէյտան աշմագ իսթէյօր: Պու մագսէսինի պիլամանիէ իճրա էթմէք իշիւն, Թիւրքիայա 60 միլիօն ֆրանգ թէէտիյէ էթմէրիյէ հազըր պուլունուզուտա ըրվայէթ օլունույօր: Պագաթ Թիւրքիա իթալիանըն պու թէշէպպիւսաթըլլէ, քէնտինին հաքիմիյէթի միլլիյէսինին խէլլէրտար օլաճաղընը կէօրէլէք, հիշ պիր վէճհլէ, նէ փարա, նէ տէ պաշգա պիր վէճհլէ պու հազգընտան վաղ կէշմէյէճէյինի պէյանլէ, իթալիանըն միւհթէմէլ օլան թէարուզունա գարշը հազրի պուլունմագ իշիւն մահալը մէղքիւրէ միւհիմմաթը հարպիլէ կէօնտէրմիշ, վէ անլաշըլաղընա կէօրէ կաղընտա 40 պինտէն իպարէթ պիր տէ օրտու կէօնտէրէճէք տիր: Ալմանիանըն իթթիհատը սէլասէտէն օլան իթալիայը, Թիւրքիա ալէյհինտէ պու թէճափուզունտան մէն էյլէմէմէսինի՝ Թիւրքլէր Ալման տօսթըլուշուն ոամիմի օլմաաղընա պիր տէլիլ ատա էտէրէք, Ալմանիա ալէյհինտէ էփէյի շէսիա իսան գուլլանմագտա արըլար: Տօսթլալըմըը վէ տիւշմէնլէրիմիզի նէ թէզ տէյիշիյօրըլ!

ՄՈՒԽԱՊԵՐԱԹ

ՄԷՄՈՒՐԻՅԵԹՓԵՐԷՍԹԼԻՔ

ՓՐՕՖ. ԶԵՆՈՐ ՊԵՋՃԵԱՆ, ԱՅՆԹԱՊ

Մէմլէքէթիմիզի թէհաթիա էաէն պէ-
լալարտան պիրի տէ մէմուրիյէթ սէվաա.
սը սըր : Հիւքիւմէթաէ պիր կէօնէ մէվի
էլաէ էթմէք էհալիմիզտէն չօգլարընըն
պաշ հասրէթի տիր . պէօյիւք պիր մէմու-
րիյէթ օլուրսա նէ՛ ալա , օլմազ իսէ , քիւ-
չիւճէյի օլտուն , մէմուրիյէթ օլտուն տա , նէ
օլուրսա օլտուն : Պու հէվէս հատտը զա-
թընաա փէք մէրդուպ իսէ տէ , մէյանէ-
միզտէ օլտուղու կիպի իֆրաթա վարտը-
ղընաա պիր խայլի միւշքիլաթ վէ մէհա-
զիրի տաի օլույօր :

Մէմուրիյէթփէրէսթիւք տալթ պիզէ
մախսուս պիր պէլա տէյիլ տիր , նիչէ մէ-
մալիք ի միւթէմէստիսէ տախի պու եիւզ-
տէն սըզըլմազ տա սըրլար : Իթալիա ,
Ֆրանսա վէ Իսպանեանըն միւշքիլաթը
տախիլիյէսի էսպապընտան պիրի տախի
պու սըր—աշուրի մէմուրիյէթփէրէսթիւք :
Իֆրաթ մէսնէսփէրէսթիւք՝ չօգ Տախիլիյէ
նազըրլարընըն կէօզիւնիւ եըլտըրմըշ , վէ
պազէն գապինէլէրին սուգ ութունու պիլէ
միւնթիճ օլմուշ սըր :

Տէվրի սապըգտա պու իլլէթէ զաթէն
մարուղ իտիք : Սուլթան Համիա քէնտի
իսթիպտաաընը թէմին վէ թազվիյէ իչիւն
մէմուրիյէթփէրէսթիլի ֆէվզ էլ աաէ
թէշվիզ էյլէմիշ իտի , փէք չօգլարը քէն-
տինէ ըսպթ էթմէք մազսէտիլլէ նիչէ
ըւզումնը մէմուրիյէթլէր իսալզ էյլէմիշ
իտի : Հէլէ խաֆիյէլիք էօյլէ պիր սէնաթ
իտի քի՛ անտէ միւսթախտէմիյնին աաէ-
տինէ վէ ալաճազլարը իւճրէթէ հատտ ու
փայան եօգ իտի : Փաիթաթ իսէ հէր
նէվ մէմուրիյն վէ Նըրդըղըն մաաշ եէ-
տիլէրիլլէ տօլու իտի : Անճազ չունը տա
տէմէլիլլզ քի պու մէսնէսփէրէսթիւք՝

խուսուսիյէ Միւսլիմ վաթանաաշարմըզ
մէյանէսինտէ թէշվիզ էտիլմէքտէ իտի .
շայրի Միւսլիմլէր՝ նաաիրէն իսթիսաամ
էտիլմէքտէ վէ միւսթախտէմէրտէ պիր
եա տիկէր պէհանէ իլէ մէվզիլէրինտէն
թէպիտ էտիլմէքտէ իտիլլէր : Պէօյլէճէ
Համիա տէվրինտէն պիզէ մէվրուս ա-
ֆէթլէր իչինտէ պու պէլիյէ քիւչիւք պիր
եէր թաթմայօր :

Տէվրի ճէտիա պիզի պու իլլէթաէն
խէլաս էտէմէտի : Պիլաքս խահնախահ
պէլքի անը թէշվիզ էթմէք մէճալուրիյէ-
թինտէ պուլունաա : Էսքի մէմուրլէրաէն
նիսպէթէն փէք ազլարընը թէրք էյլէտի :
Գըսմը ազէմինի գասրօ խարիճինէ իի-
րաճ էյլէտի իսէ տէ , պունլարաաա թէ-
գաիտ նամըյէ էսքի մաաշլարընը վէրմէ-
յի , վէ պազըլարընքինի տէ պիր գաթ
աահա թէրֆի էթմէյի քեարը ազիլ
սայտը : Պիթթապի պունլարըն եէրինէ
եէնի մէմուրլար իսթիսաամ էյլէտի : Վէ
Պիր տէ մէշուլթիյէթին վիւրուտըյլէ պիր
թազըմ եէնի մէմուրիյէթլէր մէյաանա
կէլաի : Մէարըֆ , Ջըրաաթ , Թիճարէթ
վէ Նաֆրա կիպի տէվաիրտէ փէք չօգ եէ-
նի մէմուրլարա լիւզիւմ հիսս էաիլտի : Անլէր
իչիւն միւնապի եիւքիւք մաաշլար տախի
թազաիմ էտիլտիլինտէն , եէնի աշըլան
մէվզիլէրի տօլտուրմազ իչիւն էհալի , խու-
սուսա կէնճլէր ազըն ազըն գօշուլմազա
պաշաաըլար : Էլէէվմ եիւլլէրճէ կէնճլէ-
րիմիզ Էվրօփաաա , Ամէրիգաաա , վէ
պինլէրճէլէրի Թիւրքիաաա մէքեաթիպի
ալիյէտէ մէմուրիյէթ իչիւն թէաարիք
կէօրմէքտէ տիրլէր : Պիր թարաֆտան էյի
էտէրլէր : Վաթանըն էլէէվմ կէնճ , զայ-
յուր , քեարաչինա կէնճլէրէ Իհթիյաճը
ֆէվզէլաաէ տիր : Պունտան սոնրա մէք-
թէպի հուգուգ , մէքթէպի միլքիյէ ,
վէ թըպպիյէ , տարիւ մուալլիմուն , զը-
րաաթ մէքթէպլէրի կիպի միւէսսէսաթ-
տան (սաիր միւէսսէսաթը ալիյէյի հիսա-

պա արմայարագ) սենեկի պինդերձէ մէ-
մուրիյէթ նամգէսպէրի նէշէթ էտէճէք :
Պիր միւստտէթ իչիւն պունլարը ետրլէշ-
տիրմէք փէք գօլայ օլուր իսէ տէ , մուսխ-
խէրէն պունըն էփէյիճէ միւշքիլ պիր մէ-
սէլէ օլաճաղը պէտիհի տիր : Էլեէվմ
Ֆրանսա , իթալիա վէ Ալմանիա իչիւն պու-
եհնի եէթմէլէրէ իշ պուլմագ էփէյի պիր
ղախլէ օլմուշ տըր :

Միւսթաիտ օլան կէնճլէրին մէմուրի-
յէթ իչիւն հազըրընմասընը թատըղ վէ
թէշլիփ իլէ պէրապէր աշուրի մէմուրի-
յէթփէրվէրիյին տէ մէհազըր վէ մուսթա-
րաթընը կէօղ էօնիւնտէն ուզագլաշտըր-
մամալըյըղ : Իշթէ անլէրտէն պաղըլարը :

1. Պունըն պէլլի պիր մուսթաիտարաղ
զրաաթ վէ սէնաաթ կիպի տիկէր մէշղու-
լիյէթլէրէ մըգտարը քիֆայէ էհէմմիյէթ
վէրիլմէմէսի վէ անլէրին կէրիտէ գալմասը
տըր : Պիր ճէմաաթըն , պիր գալմըն հա-
գիգի նէմաաթ , անըն հէր տաիրէտէ հէմ-
ահէնկ պիր սուրէթտէ թէրագգը էթմէ-
սինէ միւթէվագղըֆ տըր : Էհայինին լիւ-
զումընտան պէօյիւք պիր գըսմը մէմուրի-
յէթի իթիթիյար էտէրտէ , սէնաաթ վէ
զրաաթ կիպի իշլէր իլէ իշթիզալ էտէն-
լէրին ասէտի ազալըր , պինտէն ալէյհ օլ
չիւպէլէր պիղզարուր թէտէննի էտէրէք՝
մէմլէքէթին էն պէօյիւք սէրվէթ մէնպա-
լաղը լալըգըլէ նէմա պուլմագ , վէ
պէօյլէճէ օլ տիյար տիւնեա միւրագէպէ-
սինտէ զաիֆ գալարագ ֆաղըր հալա
եիւղ թութար : Տիկէր թարաֆտան մէ-
մուրիյէթէ պիր հէվէսի աշուրի իպրաղ
էտէն ագվամ՝ սէնաթ , զրաաթ վէ թի-
ճարէթէ իթթէր իսթէմէզ էտնա պիր
կէօղ իլէ նազար գըլըպ , էլ իլէ իշլէմէք-
լիյի պիր նէվ թէտէննի տէյու թէլաղգը
էտէր : Պու կիպի պիր էհայինին էն զէքի
վէ միւգթէտիր թաղըմը պիթթապի զի-
յատէ շէրէֆլի տիր զաննըլա ասքէր-
լիք վէ մէմուրիյէթ միսիլիւ մաալը իշ-

լէրի իթիթիյար էտիպ , անճագ իքինճի
վէ իւչիւնճիւ տէրէճէտէն սահիպ ի իգ-
թիտար օլանլար սէնաաթ վէ զրաաթա
սարֆը զիհն էտէրլէր : Տէրէպէյիք էյա-
մընտա Էվրօփա ագվամընըն սէնաաթ վէ
թիճարէթճէ կէրի գալմասընըն պէլլի պիր
սէպէպի իշթէ պու իտի : Մագիտէ թիւրք-
լէրին պու տիյարտա հըրֆէթ ու սէնաաթ-
տա զիյատէ իլէրի կիտէմէտիքլէրինին էս-
պապը մուհիմմէսինտէն պիրի տախի պու
օլմուշ տըր : Սէնաաթ , զրաաթ վէ թիճա-
րէթի հաքիմ օլան ունսուրտան զիյատէ
րայա օլանլարա եագըլըր մէշաղիլ ատտ
էտէրէք՝ թիւրքլէր ամիրլիք վէ ասքէրլի-
յի թէրճիհ էթմիշ տիրլէր : Էլեէվմ պու
մէլլի թարիխի խահնախահ Միւսթիմ վա-
թանտաշլարըմըզտա տէվամ էյլէմէքտէ
օլտուզու կիպի , զանն էտէրսին զայրի
Միւսթիմ անաաղըր տա լիւզումընտան զի-
յատէ ճէզպ էյլէմէքտէ տիր :

2. Իֆրաթ մէսնէտիքէսթիլք տախի-
լէն հասէտ վէ միւնաղաաթը մուճիպ օ-
լույօր : Բիւրսիւ վէ մէսնէտ տալասը չօգ-
ույլունսուզըլըլարըն թէմէլինտէ տուրուր :
Մէսնէտ իչիւն օլան ըէգապէթ սուհու-
լէթլէ խուսումէթ վէ շախսի ատապէթէ
միւնգալիպ օլապիլիք : Մէնֆաաթը վա-
թան գօլայճա մէնֆաաթը շախսիյէյէ
սանի թութուլուր : Գարչտաքինին ետրի-
նէ կէշմէք , անըն մաաշընը քէնտի ալ-
մագ , անըն էնվաի իմթիյազաթընը կէօ-
նէնմէք իչիւն նամէշու վասիթալարա
միւրաճաաթ էթմէք իմթիհանը թէզա-
եիւտ էտէր : Փօրթուղալըն , Իսիանիանըն
վէ Ամէրիգատա լաթին ճիւմհուրիյէթլէ-
րին մարուզ օլտուզլարը միւշքիլաթը
տախիլիյէնին սայքի էն պէօյիւք մէնպաղ
պու տըր : Եհնի եհնի սիյասի ֆըրզալար
զիմմի ի իտարէյի էլլէրինէ կէչիւրէք վա-
րիտաթը տէվլէթլէ քէնտիլէր տէ քիսէ-
լէրինի տօլտուրմագ իչիւն քէշաքէշէ
տիւշիւյօրլար : Տիյարըմըզտա մէճլիսի մէ-

պուսան տերունին տէ վէ զազէթալար ալէ-
մինտէ ախրէն մէշնուտ օլան մուարազաթ,
վէ միւնագաշաթտա տախի աճէպա շու
քիւրսի տավաւընըն պէօյիւք պիր հիստէսի
հօգ մու : Աճէպա րէսի իտարէտէ պու-
լունան ֆըրգաի սիյասիյէ ալէյհնտէ տէ-
նիլէնլէր , տաիմա մուխալիֆ ֆըրգանըն
սըրֆ մէնֆաաթ ը վաթան հիստինտէն մի-
նէշէթ էտիյօր : «Սէն էն քի, ետրինէ պէն
կէշէյիմ» տույղուսընըն պուստա պէօյիւք
պիր հիստէսի հօգ մու : Հէր գանղը տաի-
րէտէ օլտուղու կիպի ումուր ը սիյասիյէ-
տէ տէ րէգապէթ մէպտէսինին էն խա-
յըրլը մէսէք օլտուղունա ինանըրըլ . լա-
քին չէրէֆլի րէգապէթին՝ սըրֆ շախի
վէ մէնֆաաթ փէրէսթանէ քիւրսիւ սէվտա-
սընտան տա թէֆրիգ էտիլմէսինի արղու
էտէրիլ :

3. Իֆրաթ մէմուրիյէթ փէրէսթիյէ
գարչը տէնիլէպիլէն պէլքի էն գուվլէթի
խուսուս շու տըր քի, մէմուրիյն պիզա-
րուր պիր տէրէճէյէտէք քէնտի հիւրրի-
յէթ ի շախսիյէյէրինի զայիպ էտէրէք, տի-
կէրլէրէ մէրպութիյէթ հիստի թահթընա
տիւշէրլէր : Պիր մէմուր նէ գատար տա
պէօյիւք օլտա, պիր թիւճճար, պիւ էհլ ի
սէնաաթ եա պիր չիֆթի գատար սէր-
պէսթ, ազատ օլտամաղ : Տաիմա պիր տի-
կէրլինին մաիյէթինտէ, տնըն էմրինէ թա-
պի օլտարաղ իչլէմէք մէճպուրիյէթինտէ
պուլունուր : Վազաա մաաշ իլէ կէշինէն
միւսթախտէմէրին ճիւմէսի իչիւն տէ խօ-
ճա, վաիղ վէ էմալի զէվաթ իչիւն տէ
պու սահիհ տիր : Լաքին հիչ պիր տաի-
րէտէ հիւքիւմէթ մէմուրիյէթինտէ օլ-
տուղու գատար իչպու մէրպութիյէթ
հիստի ինտան իւզէրինէ աղըր պաս-
մաղ : Տաիմա աղլ օլունարաղ պօշտա
գալմաղ թէհլիքէսի, մաֆէվգինին էմր
եա րէյ ի խօտունա թապի գալարաղ պիր
հիսապալ քէնտի հիւրրիյէթ ի շախսիյէսի-
նի, հիւրրիյէթ ի էֆրէարընը, վէ պազէն

տէ հիւրրիյէթ ի վիճտանըն ֆէտա էթ-
մէք իհթիմալը, պիր մէմուրըն տաի-
մի սուրէթտէ կէօղէ ալաճաղը շէյլէր տիր :
Շու տա ունուտուլմամալը տըր քի,
մէմուրիյէթլէրտէ թէրազգը իմքեանը
սէնաաթ վէ թիճարէթտէ օլտուղու գա-
տար ազիմ տէյիլ տիր : Մէմուրիյէթլէր-
տէ շախսի թէշէպպիւս վէ զայրէթին ֆաա-
լիյէթինէ մէյտան նիսպէթէն փէք մահ-
տուտ տըր : Ատի պիր սէնաաթքեար, պիր
շակիրտ, պիր չիֆթի, շախսի զայրէթիլէ
պիր էտիւրն, պիր Բաքրֆէլըր օլապիլիր,
թէգատաիւմէ սալքի հուտուտ հօգ : Լա-
քին նիչէ մէմուրիյն իչիւն թէրազգը տաի-
րէսի փէք մահտուտ, օ տա նիչէ քէրրէ
լիյազաթ ը շախսիյէ իչիւն օլմագտան իսէ
իլթիմաա վէ իսթիսհապ սայէսինտէ :

Հէման պու սէպէպէ մէպնի տիր քի,
ինկիլթէրրա վէ Մ. Ամէրիգա կիպի մէ-
մալիքտէ էհալինին էն մուգթէտիր վէ
միւսթաիա գըսմը մէմուրիյէթէ տէյիլ,
իլլա տահա զիյատէ թիճարէթ, սէ-
նաաթ, ֆապրիգաճըլըգ, զրաաթ, սար-
րաֆլըգ, ափօգաթլըգ, խօճալըգ, տօգ-
թօլլուգ կիպի իչլէրէ զիյատէ րաղպէթ
էտիյօրլար . չիւնքի պու իչլէրտէ զիյատէ
թահսիլ ի սէրվէթ, պինաէն ալէյհ վա-
թանա եա պէշէրիյէթէ՝ տօղրուտան եա
տօլալըտան զիյատէ խըտմէթ էտէպիլմէք
իհթիմալաթը վար :

Պիղ տէ վաթան իչիւն էյի, մուգթէ-
տիր, միւնէվլէր, սիյրէթ սահիպի, ֆաալ
մէմուրլարըն թէտարիքինի թէշվիգ էթ-
մէքլէ պէրապէր, ունութմայալըմ քի
պէրճիտէն էվլէլ պաղ, խօճատան էվլէլ
մէքթէպ վէ շակիրտ, ֆահաւսլուտան էվ-
լէլ ժողղոփուրդ, ֆապրիգատան էվլէլ
սէրմայէ լազըմ օլտուղու կիպի՝ մէմուր-
տան էվլէլ տէ էհալի կէրէք,—միւնէվլէր,
միւթէշէպպիւս, մէշրութիյէթ փէրվէր, սէ-
նաաթքեար, զէնկին վէ միւթէրազգի
պիր էհալի : Ունութմայալըմ քի մէմու-

ընթացում հաստատ զաթընտա պիր էնճամ տէյիլ պիր վասըթա տըր : Այլ էնճամ էհալինին ըէֆահը հալը տըր , մէմուրին իսէ էհալինին խըամէթճիլէրի տիր . մուհիմմ խըամէթճիլէրի , մութլագ լազըմ օլան խատէմէսի տիր . լաքին էն պէօյիլ-յիլ տէյիլ . մէարըֆ , սէնաաթ , զրաաթ վէ թիճարէթ կիպի խատէմէսէն պէ : պիրի տիր :

ՄԵՔԹԵՊ ՎԷ ԷՕՄՐ

ՓՐՈՑ. 3. ԳԱՅԱԵԱՆ

2.

Պիրինճի իբրինճի՝ իլէ պիրլէշմէլի , ըրմազըն տէնիլ իլէ պիրլէշտիյի կիպի անլէր սէ թապիի սուրէթատէ եէքտիկէրէ գալըշմալը տըրլար : Պիզիմ կէօյա էօմր իչիւն հազըրլանմըշ , թէրթիպ էալիմիշ փլան վէ մէպտէլէրիմիլ նէպի ճէտիտի էօմրտէն միլլէրլէ ուզագլաշտըրմաղա աճաիպ սուրէթատէ մուվաֆֆագ օլույօրլար . մէթէպ էչիյինտէն վատի ի հայաթա աթըլտըղըմըզտա հիսա էթտիյիմիլ թէրէտաիւտ , գօրգու , ըէխալլէթ նէ գատար շայանը էսէֆ իսէ , պու տա օ գատար պիր էմրի վագը վէ հագիգաթ տըր :

Թապիի պատիրէթլէ վէ հալ ու քէյ-ֆիյէթին միսաատէսիյլէ մուվաֆֆագ օլան՝ սալըտա աղ կէնճէր միւթէսնա տըր : էօթէտէ պահը ի հայաթա գազաղէտէ օլմուշ , պիր գըլըտան տիկէրինէ աթըլմիլ օլանլարըն օրտուտ վար : Տիւնեա անլէրին շէհատէթնամէ թըլըսըմլարընա նազարը իսթիհգար իլէ պագըյօր : Խիւլ-եայա գափըլմըշ օ կէնճէրին պիր գըմը զուրուր վէ քիպը իլէ , տիկէր գըմը աճը թամմ իլէ , պէօյիւ պիր գըմը տա ամէլի էօմրտէն պիսապէր օլարագ մէթ-թէպտէն չըգարլար : Իչթէ ալի տէրէճէտէն թալիմ ու թէրպիյէմիլին նէթիճէսի , իչթէ պէչէրիյէթին հիւքմիւ , քի (սէօզ

արամըզտա) փէք մուվաֆրգը հագիգաթ տըր : Ֆրանսա տախի այնի աղըր իլէ մու-թէէգզի օլտու վէ հալա օլույօր : Անըն էն պէլլի իլմ ու մէարիֆ ըհպէրիլէրինտէն պիրի , ժիւլ Սիմոն , միւհսսէսաթը ալի-յէ ի իմիլէնին իսթիհսալ էյլէտիյի փէք ճիւզի նէթիճէլէր հագընտա քէնտիլին տտէմ ի մէմուրիյէթ վէ նախօշնուտիլին չու եօլտա պէյան էտիյօր :

«Մուալլիմլէրիմիլ վար , ֆագաթ ֆէննի թէտրիսի պիլէնլէրիմիլ եօգ , սամիուն վէ շակիրտլէրիմիլ վար , լաքին թալէպէմիլ եօգ , իլմին , ֆէննին ֆարգըլ չիւպէլէրինտէն պիրինճի , իքինճի տէրէճէտէն իւնվան վէ ըիւթպէ իլէ տտէմլէր չըգալըրըլ , ֆագաթ աճիմ հագընտա քիմսէ տիւչիւնմէյօր :» Պիլաքս օն պէշ ուզուն սէնէլէր ոարֆ էտիյօրըլ քի անըն ճէսալէթինի , էվսաֆը զաթիյէսին մահվ էտէլիմ , էօլաիւրէլիմ : Եարըմ ասրտան պէրու պիլէ վէրիլէն թալիմ ու թէրպիյէ մագուլ թէմէլ վէ մէպաաի իւզէրինէ միւհսսէս օլմուշ օլալտը , պու կիւն տէվր ի իսթիպտատըն թաղէիլ վէ ոարպէլէրինի հիսապա ալարագ , աղլի , ախլագի վէ իլթիսատի խուսուպարտա չիմտիքինտէն էփէյի ֆարգըլ ոաթհ վէ մէվգիտէ պուլունմագըլըմըլ իճապ էտէր իտի : Էրմէնի մաթպուաթը շայանը թագտիր գաճի ճիտտի վէ զաթի էտէր հասըլ էյլէտի : Ֆէլաքէթտիտէ պիր ճէմիյէթէ եազըգ տէլիլ մի քի , անա միւզահ (էյլէնճէ) , հիճվ , բօման վէ զիհր թագտիմ էտիլսին :

Օգումագ եազմագ պիլմէյէն էրմէնի քէօյիլ տիր քի , եալընըլ պաչընա ախլագը միլլիյէ վէ ըիվալաթը մուազգէգէմիլին մուհաֆրը մէլէյի օլմուշ վէ օլույօր : Մէյտանը իլթիսատտա մուվաֆֆագ օլանլար տա՝ եա Սաղմու-Նարեկ տէվրինն սէպաթըլ քիմնէլէրի , եա տա մէթ-թէպ թօղլարըն սիւքէրէք , ճէհա վէ իգտամը զաթիյէլէրի իլէ իլէրի կէլէնլէր տիր :

Միւթէալլէմ սընֆտան օլան սիւրիւ սիւրիւ
ատէմէրիմիզ իսէ աճախալ պիր խայալիէ-
րէսթիլիէ գափըմըզ պէքէյօր, անլատը-
ղը եախօս անլամատըղը մատտէլէր հագ-
զընտա իրատը նութգ էտիյօր, քէօք-
լէշմիշ ատաթ ու ախլագը պու կիւն տէ-
յիլսէ եարըն պիր սիհր իլէ սատէտիլանէ
թէպտիլէ գալգըշօր :

Իլանը մէշութիյէթտէն պէրու տի-
յարըն ֆարգըլը մէրքէզլէրինտէ թէէսիս
էտիլէն շաւալնլարըն ֆէվախտի ինքեար
օլունամագ, եթէր քի մագսէտէ մուվա-
ֆըզ սուրէթտէ տէվամ էթսին : Շամաթա
չըգարմագ, գաֆա եարմագ՝ իշլէմէի իլէ
գարըշտըրըմասըն վէ էհալինին ումումը տա
անտէն իսթիֆատէ էտէպիլսին :

Պու սաթըրլարտան մագսէտ հէր հան-
կը պիր միւէստէսէյի եա սընֆը թալիպ
վէ հիւքմ էթմէք տէյիլ, անճագ տախմա
ֆախտէլի օլմագ մագսէտինտէն թէշլիզ
օլունարագ, վագըլարըն ահվալը էլի-
մէսիինի հագիզի ընէկիլէ թէրսիմ էյլէմէք
տիր : Իմտի, մատէմ քի պիզիմ պէյիլք
եարալարըմըզտան պիրինին թէտալիսի իլէ
օլրաշըյօրըզ, իհթիյաթը պէրթարաֆ
էտէրէք պիլա թէրէտտիւա պէյան էտէլիմ
քի, հայաթը միլլիյէմիզին մուհիմմ մէ-
սէլէլէրինէ գարշը միւթէրագգը սընֆըն
պիր գըսմընըն կէվէք վէ գայտսըզ, վէ
տիկէր գըսմընըն քիւթալիս վէ պասիլէթսիզ
մէվգիի միլլէթիմիզին էօթէտէն պէրու մէշ-
հուր միւտէպպիլլիյինէ, միլլի աղըր պաշը
սիրէթէ վէ սայըսըզ իհթիյաճաթըմըզա
մուվաֆըզ վէ մուատիլ տէյիլ տիր : Իմ-
տի իսթինթաճ էտիլիր քի՝ նագըս ան-
լաշըլըպ, եանըշ իսթիմալ օլունան թա-
լիմ ու թէրպիյէ քեամիլէն թալիմսիզիք-
տէն զիյատէ ֆէնա քիմսէլէր հասըլ էտէր :
Պունը իսթաթիսթիզ մալիւմաթը տա
թատտիզ էտէր : Հալը հագըրտա եարա-
մագըրըն, էրպապը ճիւրմիւն էն պէօ-
յիւք գըսմընը, խուսուսա էն մուզիրը

գըսմընը ալի տէրէճէտէն թալիմ ու թէր-
պիյէ սահիպի քիմսէլէր թէշքիլ էտիյօր :
Պիշ գանմըշըլ քի ումուրը մէարիֆիմիզ-
տէ Ղարպը իմթիսալ էտէրէն լիւզումը
տէրէճէտէ պասիլէթլէ պուլունմալըշ :

Պիզիմ տիգգաթըմըզը, ֆիքրիմիզի
էօյլէ նումունէլէր, էօյլէ իտէալար գափ-
մըզ վէ գափըյօր քի, անլէր քէնտի մա-
հիյէթ վէ մէպտէլէրիյէ էրմէնի սիյրէթ
վէ մէնաֆիլինէ մուվաֆըզ տէյիլ տիրէր :
Հէր մուճիպի հայրէթ օլան շայանը իմ-
թիսալ տէմէք տէյիլ տիր : Տէմէք տէյիլ
տիր քի ֆիլան պիր գալմըն մուճիպի թէ-
րագգըսը օլան մէպտէլէր ալիյիլէ պաշգա
պիր տիյարտա գուլանըլապիլիրէր :

Պու մէսէլէտէ սուի թէֆէհհիւմ պիզէ
պահալըյա օթուրապիլիր, չիւնքի թա-
պիաթ կիպի թարիխ տախի միւնթագիմ օլ-
մաղը պիլիր :

Թէրագգը իչիւն իմթիսալ մուհիմմ
տիր, ֆագաթ ազիլ ճափոնըլարըն եափ-
տըղը կիպի ինթիսալ իլէ իմթիսալ էթ-
մէք, վէ իմթիսալ օլունանը տա թէմսիլ էթ-
մէք՝ եանի քէնտիմիզէ մալ էթմէք՝ զիյատէ
մուհիմմ տիր : Եօգսա էվրօփալը մայմունճա-
սընա թագլիտ էյլէմէք արզումուզտա իֆ-
րաթա վարըր իսէք, շախսիյէթ ի միլլիյէ-
միզի տէ իսթէ վէրմէք մուխաթարաւը
վար :

«Աղաճ իչիւն աշը մուհիմմ տիր, ֆա-
գաթ քէօք զիյատէ մուհիմմ տիր :»

Խիւլասա էտէլիմ :

Թալիմ ու թէրպիյէ, ումումի թէրագ-
գը վէ ուսուլը թէսրիս հագգընտա ա-
րամըզտա հիւքմ սիւրէն եանըշ վէ գա-
րըշըզ թէսալվուրլար թասհիհ վէ իսլահ
էտիլմէլի : Էօյլէ իսէ տարիւլ մուալիմին
թէէսիսի արթըզ պիր իհթիյաճը զարու-
րի տիր : Էրմէնի մէքթէպլէրինի խայալաթ
պաղըրընտան վէ իմթիսալ էսարէթինտէն
թալիսի էյլէմէք վէ անլէրէ հայաթի,
սաղլամ միլլի, էօլ պիր գալըպ Վէրմէք

լազըմ՝ ալըր : Էրմէնի կէնճըրինն միւ-
տալիմ պուրնտուղու էճնէպի մէքեաթիպ՝
ու մուսի թէրազգըյէ պէրապէր միլի
թալիմ ու թէրալիյէ թասաւվուրունա
ալըշտըրլմալը ալըր : Անճազ էյի Էրմէնի
էյի շէհրի օլապիլիըր : Թէմիզ պիր թալիմ
ու թէրալիյէ իչիւն իտէպիքերէսթ մէսէք
նէ գատար զարուրի իսէ , սաղլամ թալիմ
ու թէրալիյէ իչիւն տէ մէնֆաաթփէրվէր
մէսէք օ գատար մէճպուրի տիր : Նէպի
ճէաիտին կիւզէլ թասաւվուրլար իլէ աօլ-
մամաւը պէօյիւք պիր մահրումիյէթ իսէ ,
պիր կէնճ էյի սըչրայամազ , պիր
գըզ տէլինմիշ չօրապը թամիր էտէմէզ եւ
չիչէք պէսլէյէմէզ իսէ , պու տա այնի
տէրէճէտէ պէօյիւք ալըպ ալըր : Սաաէճէ
գաֆանն թալիմի շափգընլար եէթիշտի-
րիր . եալընըզ գալպին թալիմի՝ պուտա-
լալար հասըլ էաէր : Գալպին վէ գաֆա-
նըն հէմահէնկ թալիմինի սէմէրէտար գըլ-
մազ վէ թէթվիճ էյլէմէք վազիֆէսի ի-
րասէքիմ թալիմինէ պրագըրլը ալըր :

Էօյլէ իսէ , իրաաէթ ազվամըն պալի-
թընը իտարէ էտէն գուվվէթ հալընտա ,
միլի թալիմ ու թէրալիյէմիզին մէճպուրի
նիշանկեհաշը օլտուն :

Բիւզանդիոն

ՄԻՆԻՍԵՐ ՊՈՆՏՈՆԻ

Ս Օ Ն

Հէր հանկը պիր քիմսէ կիպի պէնտէ
պիր զալէպէտէն ոսնրա շէվզ ու մէսէրրէթ
հիսս էտէր իսէմ տէ , գանը մուհարէպէ
մէյտանլարընը սէյր էթաիլիմտէ պէնի
պիր տէհէթ իսթիլա էաէր , հաթթա
խասթա օլուրում : Շու սինն ի շէյիտ իսթ-
տէ տուրուպ տիւչիւնտիւքճէ , սահպի
զէքեա վէ իտարք քիմսէլէրին շու գըստա
հայաթտա պիրի պիրլէրինի սէվէճէք վէ
եէքտիկէրինէ ետրալմ էտէճէք վէ իթի-
լաֆ իլէ եաշայաճազ եէրտէ , եէքտիկէրինի
փարէլէյիպ իտրապ էթմէլէրինի անլայա-
մայօրլմ :

ՆԱՓՈԼԻՏՆ Գ.

ՄԱՐԱՇ ՍԱԼԷՄ ԱԼՄԱՆ ԽԱՍԹԱԽԱՆԷՍԻ ԻԶԻԻՆ Թ Է Շ Է Բ Բ Ի Ի Ր

1898տէ Ալման միսիօնէրլէրին ըէիսի
Փասթէօր Լօմէնին Մարաշը թէշրիֆլէրին-
տէ , պուրտտա պիր խասթախանէ թէէսիս
էտիլսէ պու մագսէտէ 500 լիրա ի Օսմ.
վէրմէքլիյէ Իսլամ , Խրիսթիյան պիւթիւն
շէհր էհայիսի թարաֆընտան ըիզա կէօս-
թէրիլմիշ իտի իսէ տէ , իսթիպտատ վէ
իշթիյաճ եիւզիւնաէն Մարաշ էհայիսի
արզու էթաիլի իանէյի վէրէմէմիշ իտի :
Լաքին Ալման տօթլար 1903տէ խասթա-
խանէ իչիւն պիր պինա իշթիրա վէ քէզա
3 տէնէ մուգատաէմ էճզա վէ մուայլէնէ
խանէլէրինի տէ անա զամմ էթմիշլէր տիր :
Պու խասթախանէ՝ «Սալէմ Ալման խաս-
թախանէսի» նամըյլա մարուֆ օլուպ շէհ-
րին շիմալընտա հաւասը թէմիզ , սույու
պօլ , մէնզարէսի տիւքիւշա , 4—5000 լիրա
գըլմէթինտէ էպիլիյէյի շալիլ վէ 800
լիրա սէրմայէ իլէ տէօնէն միւքէմմէլ էճ-
զախանէյի հալի , ամէլիյաթա տիտ հէր
նէվ ալաթ ու էտէվաթը միւնտէրիճ , քէ-
զա խասթալարը գապուլ իչիւն 56 եւ-
թազ վէ պուլաշըյ խասթալըզլար իչիւն
պարագատա 20 եաթազ վէ մասումլար
իչիւն պէշիքլէրի շամլ միւքէմմէլ պիր
տաիրէ տիր քի , շու ոսն պէշ տէնէ զար-
ֆընտա (1906—1911) մուայլէնէյէ (պլինիկ)
26,536 քիշի գապուլ Էտիլմիշ , 1618
խասթալար եաթազլարտա եաթըրըլմը
վէ շու ոսն իքի տէնէ զարֆընտա տաիսի
874 պէօյիւք ամէլիյաթ իճրա էտիլիպ ազ
իսթիյանա իլէ ճիւմէսի տէ իֆագաթ պուլ-
մուշ տըրլար : Սալթ ոսն տէնէտէ խաս-
թախանէ եաթազլարընտա խասթալարըն
գալալըզլարը կիւնլէրին եէքիւնիւ 4,865
օլմուշ տըր : Պիր չօգ գատընլար խաս-
թախանէտէ վազը հալի իլէ մասուլարը
գուճազլարընտա օլարագ չօգ մէսէրրէթլէ
խանէլէրինէ ալաթէթ էթմիշլէր տիր : Խաս-

Թախանէտէ մուայէնէ վէ ամէլիյաթ է-
տիլէնլէրին իբի սիւլիւ Խրիսթիյան վէ
պիր սիւլիւ Խալաֆարտան վէ ֆարգլը մա-
հարէրտէն օլմուշ տըր: Աթըպպա վէ իշ-
հիլէրի տախի մահիր վէ հէզաքէթլու Տօգ.
Միւլլէրլայէ, Էպէլիք վէ գատըն խասթա-
լըզընըն միւթէխասիսի զայյուր Նըրս
Փաուլա Շէյֆըր, իբի եէրլի տօգթօր վէ
էճնէպի եէրլի 10—12 Թիմարճը գատըն-
լար, տիլիօմալը էճզաճը վէ սաիրէտէն ի-
պարէթ պուլունմուշ տըր: Խասթախանէ-
նին սէնէվի մէսարիֆաթը 800—1000 լի-
րա օլուպ, հէման 200 լիրա գատարը
խասթալարտան ալընմագտա վէ պագի.
սինի Ալմանիատա խասթախանէ միւթէվէլ-
լիլէրի Թէտարիք էթմէքտէ տիրլէր: Շու
սօն 4 սէնէ զարֆընտա տախի Մարաշ
Խրիսթիյան քիլիսէլէրի Թարաֆընտան մէ-
սարիֆաթ իչիւն 3000 յըշ. իանէ էտիլմիշ
օլուպ, Ալլահըն ինայէթիլլէ էճնիւմիւզաէ-
քի սէնէլէրտէ զիյատէ իանէ էտիլմէսի
քիլիսէլէրճէ վազիֆէմիլ օլտուզունու գա-
պուլ պիրլէ, իշպու խասթախանէնին պէօյ-
լէ քեամիլ պիր Թարալտա, Մարաշտա Թէէ-
սիս վէ պագասը իչիւն հիմմէթտէ պու-
լունան Ալմանիատաքի միւթէվէլլիլէր հէ-
յէթինէ վէ խայրխահանա պիւթիւն չէհ-
րիմիլ վէ էհալիմիլ նամընա ան սամիմ
իւլ գալպ Թէշէքքիւրլէրիմիլի արլ էտէ-
րիլ, վէ իլան էտէրիլ քի եէվիլիյէ մէշ-
հուտումուլ օլտուզունա կէօրէ խասթա-
խանէ քէնտի իւթիւն մագսէտինէ խըտ-
մէթ էտիպ, պիլա Թէֆրիլի ճինա ու
մէզհէպ ինսանիյէթէ էն ալա խըտմէթ-
լէրտէ պուլունմուշ վէ էլան պուլունմագ-
տա, վէ հէր Թագըմ էհալի իւզէրինտէ
սիլինմէզ վէ պագի Թէէսիր պրագմըշ
տըր: Բէզա խասթախանէնին Մարաշտաքի
հէյէթի աթըպպա վէ հէյէթի իտարէ-
սինէ ճանսիփէրտանէ վէ հօրուլմալ էմէք-
լէրինտէն տօլայը պիւթիւն գալմ Թարա-
ֆընտան Թէշէքքիւրլէրիմիլի արլ վէ խաս-

Թախանէնին զիյատէ միւթտիր վէ մէնպալը
պէրէքէթ օլմասը իչիւն տուալար իլէ գա-
լըրլը:

Մարաշ Կաթօլիֆ ֆիլիսէսի Եպիսկոպոսը գե-
րապայծառ Ա.Ի.ԵՏԻՍ Ա.Ր.Բ.ԳՍ. Ա.Ր.Բ.Ա.Ր.ԵԱՆ,
Մարաշ Հայ. Լուս. ֆիլիսէսի Առաջ. փոխա-
նորդ ՍԱՀԱԿ ԲՀՆՅ. Տ. ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ,

Մարաշ Ինճիլի Փրօքսքան ֆիլիսէսի քա-
րաֆընտան Չօպան Վեր. Ա. Ա. ՇԻՐԱՃԵԱՆ

1911, 21 Օգոս. Մարաշ

ԹԵՇԷՔԲԻԻՐ ՎԷ ԻԽԹԱՐ

Վեր. Պ. Ա. Թօփալեանըն պիր գաշ
այ էվլէլ, Հաճըն խթասիծնտաքի
Ինճիլի իշ հագգընտա Բաճնիւմա
նէշըր էթաիյի մալիւմաթը օգույան էֆէն-
տիլէրտէն, իսթանպուլտա Նիգօլա էֆ.
Թաշճը օղլու, Այնթապտա Հայիկ քիլիսէսի
վէ Մարաշտա Ագտէրէ քիլիսէսի, ֆագը
լ հալ սէպէպինաէն սէնէլէրտէն պէրու
վաիլիլ գալմըշ օլան կիւրիւմզէ ճէմիյէ-
թինէ պու սէնէ պիր վաիլէ մալիք օլա-
պիլսին տէյու, նագտէն եարտըմ էտէճէք-
լէրինի վատ պույուրմուշ տըրլար: Պու
տօթլարա պու միւնասիպէթլէ մէմուլնի-
յէթ վէ Թէշէքքիւրաթ լ գալպիյէմիլի
արլ վէ պէյան էտէրիլ:

Մէշքիւր տօթլարըն վատլարընտան ճէ-
տարէթ ալարագ կիւրիւմզէ իչիւն տալէթ
էյլէտիյիմիլ Մարաշը Երանեան Մովսէս
էֆ. նամ վաիլ՝ տալէթիմիլի գապուլ էտէ-
րէք իչինէ պաշլամըշ տըր: Մէմուլ էտէ-
րիլ քի պալատա զիքը օլունան էֆէնտի
վէ քիլիսէլէր քէնտի վատլարընը իլք
ֆուրաթ իլէ իրսալա հիմմէթ պույու-
րուլար: *

Պու վագըտան ճէտարէթ քէսպ էտէ-

(*) Նիգօլա էֆ. Թաշճը օղլու քէնտի խ-
նէսինի մահ պէ մահ խտարէխանէմիլզէ Թէսիլիմ
էյլէմիլ օլուպ, վագթընտա Հաճընա իրսալ է-
տիլմիլ տիր:

ԲԱՀՆԻԻՄԱ

ընթերցանութեան շունու տա իլան էթմէր իսթէրիմ, եանի վեր. Թօփալեաննն Բաի-նիւմանն 20իննի նոմէրօսընտա զիքը էյ-լէտիյի կիպի, պիր գաչ սէնէ էվվէլ եաղ-մայա վէ եանկընա միւպթէլա օլան Շար գարիյէսինտէ պու եազ պիր քիլիսէ եափ-մաղա պաշլատըգ : Հիւքիւմէթտէն ալընան 40 լիրա վէ սաիր եօլլար իլէ թէտարիք էտիլէն 200 լիրա վէ եէվմիյէ էքմէյէ միւհթամ օլան էհալինին ածայիպ զայրէթի իլէ, կիւն պէլա տիվարլար թէքմիլ օլմուշ իսէ տէ, իչինտէ իպատէթ էտէպիլմէք ի-չիւն ագալի 100 լիրայա իհթիյան վար տըր : Ուսթալարըն ըիփօրթընա կէօրէ, գըշ կէլմէզտէն պիր եօլ իլէ պինանն իւսթիւ գափսնմաղ իսէ, եաղմուր, գար վէ տօն տիվարլարը զէտէլէյէճէք տիր :

Իմտի Կիւրիւմէյէ օլտուզու կիպի, Խրիսթիյան իշթիրաքընա վէ ֆէտաքեար-լղընա այնի տէրէճէ միւհթամ վէ լայըգ օլան Շար քիլիսէսինէ աճէպա քիմ եար-տըմ վէ թէրահհիւմ էթմէք իսթէր :

Ճէսարէթպախշ ճէվապլարա միւնթազըր պիրատէրինիլ

Հոսթըն Խարապիյօնու Միսիօնէրի
ՀէԲԸԼՏ Ը. ԿԱՐՏՆԸՐ

Պիր աղ տիւշիւնտիյիւնտէ կէօրէճէք-սին քի, սէնին սաատէթին պաշգա քիմ-սէլէրին սանա նազարէն ախզ էթտիքլէրի վազիյէթ իլէ նէ սըգը պիր ալագատա տըր : Մէսէլէյէ պիր տէ սէնին թարաֆըն-տան պա՛գ, սէն տէ այնի սուրէթլէ ա-տէմլէրին եա եէվմի էլէմլէրինէ էլէմ, եա տա սաատէթլէրինէ սաատէթ զամմ էթ-մէքտէսին :

Քէնտի գապիլիյէթ վէ գուվլէթլէրին-տէն էն աղ իսթիֆատէ էտէնլէր, ալէլու-մում էն չօգ գապիլիյէթ վէ գուվլէթ-լէրէ մալիք օլան քիմսէլէր տիրլէր :

ՐՈՒՀԱՆԻ ՀԱՅԱԹ

Բ Ա Պ Պ Ը Ն Ֆ Ի Լ Ի Զ Ի

Պիր աղան գուրուտուգտան եա տի-պինտէն քէսիլտիքտէն սօնրա անն տէրու-նինտէ հալա հայաթ վար իսէ, թէքրարէն անն քէգքիւնտէն ինճէ պիր ֆիտան զու-հօւր էտէր : Պու ֆիտան օ աղանն Վիլիզի տիր : Պու՝ պիր աղտան պէօիւյիւպ աղա-նա մախտու մէյլէլէր վէրիւր, պէլքի տէ պէօիւք պիր աղան օլուր : Պու ֆիլիզ օ էսքի աղանտա տըր, օ աղանտաքի հա-յաթըն իզհարը տըր, օ աղանն իւմիտի տիր :

Ասէմ գուրումուշ պիր աղան կիպի տիր, օլանաղընը օլամայօր : Եա խարիճի գուվլէթլէր, ֆագիլիլէք, թէն շէհվաթը վէ սաիրէ անն նէմասընա մանի օլույօր-լար, եա անն թէվէրիւս էթտիլի մէյլ-լէր վէ իչինտէ պուլունտուզու մուհթի ա-նն էն եիւքսէք հայաթընը խարապ էտի-յօր, եա էվլէլէն թահսիլ էթտիլի ա-տէթլէր անը էսիր էտիյօր, եախօտ ճէհա-լէթ վէ ֆատիա իրատէթ անն էօլիւմիւնէ սէպէպ օլույօր : Հէր ատէմ քէնտի տէ-րունինտէ պու աճըր հալը կէօրիյօր, ճիւմէմիլ կիւնա՛ն վէ խաթալարտա էօլ-միւշ պիր հալտա իզ : Լաքին պու գուրու-մուշ պէտէն իչինտէ հալա իչլէյէն պիր գուվլէթ վար տըր : Հէր ատէմ քէնտի տէրունինտէ քէնտինի եիւքսէք պիր հա-յաթա, իլահի նուրա սէվգ էտէն պիր գուվլէթ հիսս էտիյօր : Պիրինտէ հագգ տուլուսու, տիկէրինտէ իզգէթի նէֆա, պաշգասընտա մուհապէթ, վէլհասըլ հէր պիրի պիր նօզթատա Ալլահըն թէէսիրինէ մարուզ տըր : Պու՝ եանի ատէմտէ Ալլահըն թէէսիրինին հիսս օլունտուզու նօզթա հէր ատէմին տէրունինտէ Ալլահըն Վիլիզի տիր :

Միլլէթլէրին հայաթընսա տա Բապ-

պըն ֆիլիդի վար տըր : Միլլէթլէրին հա-
յաթընա պագարսուն անլէրի տէ չիւրիւ-
տէն, էօլաիւրմէք թէհաիա էյլէյէն պիր
չօգ գուվլէթլէր վար տըր : Ատալէթ, իս-
թիգամէթ, ֆիքըր, աիլէ, տին հէփ զէվալ
պուլմագտա, խասթալըգ ճէսէտին հէր
թարաֆընա սիրայէթ էթմէքտէ պուլունու-
յօր : Գոտուիմ միլլէթլէրին սայքի հէր պիրի
իչիւն «Անլէր զէվալ պուլույօրլար» տէյու
պասիրլէր վէ փէյլումպէրլէր իապէր վէր-
տիլէր վէ նիչլէրի հազիդաթէն էօլտիւ-
լէր : Պու կիւն միլլէթլէրին սայքի ճիւմլէ-
սինտէ տէ պիր եա պաչգա ճիհէթտէն
թէտէննի եա զէվալ եա խասթալըգ ա-
լամէթլէրի կէօրիւնմէքտէ տիր : Լաքին շու-
տա սահիհ տիր քի հէր միլլէթ տէրու-
նինտէ՝ հազիդի հայաթա մալիք օլուպ է-
հալիյի ույանալըրան քիմսէլէր, հէր միլ-
լէթտէ պիր էյի ճիհէթ, պիր իւմիտպախշ
պագիյէ պուլունմուշ տըր : Քանաանտա
Սուդում Գոմուր իչիւն նիյազ էտէն Աբրա-
համ, Եսայինին էյամընտա սայիհ օլան
«պագիյէ», Մաղաքիանըն զէվանընտա
«Բապպտան գօրգանլար» պուլունմըշ տըր :
Պունլար օ միլլէթտէ Բապպըն ֆիլիդի ի-
տիլէր (Եսայի 4. 2) : Պու կիւն տալիհ հէր
միլլէթ իչինտէ սալահ իչիւն զայյուր օլան,
Բապպըն հայաթընը հըֆը էտէն Բապպըն
ֆիլիդի վար տըր : Օ գալմ իչիւն մէյուս
օլուր իքէն, Բապպըն ֆիլիդինի կէօրէն-
էր իւմիտ քէսպ էտէրլէր :

Պու չէյ պիւրթիւն պիշէրիյէթ իչիւն
տէ սահիհ տիր : Նիչլէ տէֆա ինսան ճին-
սինին հայաթընտան գաթը իւմիտ էտէ-
ճէյիմիզ կէլիյօր : Տիւնեատա իճրա էաի-
լէն հազգալըգըլարը, զուլմ ու թէատ-
տիլէրի, աիլէլէրտէ, վէ ֆէրտլէրին գալ-
պինտէ վուգու պուլան ֆէսատ վէ կիւ-
հահը պիր ող խէյալ էտինճէ պէշլիյէ-
թի չիւրիւմիւշ, գօգմուշ, հաթթա էօլ-
միւշ պիր պէտէն թէսմիյէ էթմէյէ մէյլ
էտէրիլ : Լաքին Եսայի վէ Երեմիանըն

պասարըյա պագար իսէք կէօրիւյօրիզ
քի Յեսուէ քիւթիւյիւնտէն սիւրիւպ չըգան
ֆիլիզ՝ պէշլիյէթին իւմիտի օլմուշ տըր :
Բապպըրը Յիսուս Քրիստոս պու զէվալ
պուլմագտա կիպի կէօրիւնէն պէտէնտէ
Ալլահըն հայաթը տըր : Օ պէշլիյէթտէ
Բապպըն ֆիլիդի տիր : (Եսայ. 11. 1: Ե-
րէմ. 23. 5: Զաք. 6, 11) : Զիրա օ ա-
տէմլէր արասընտա ատէմ, եանի պու
չիւրիւք պէտէնին պիր աղասը տըր, այնի
վազթտա օ ատէմլէր արասընտա Ալլահըն
հուզուր վէ հայաթը տըր, վէ պու պէ-
տէնին իհեա օլունաճաղընըն փէյ վէ թէէ-
մինաթը տըր :

Իմտի սէն, Էյ տօսթում, 1. Տէրու-
նինտէ Բապպըն ժիլիդինէ մուզայյէս
օլ : Պու ֆիլիդի քէսէրսէն՝ սէնի իլահի հա-
յաթա րապթ էտէն թէլի քէսմիշ օլուր-
տուն : Պու ֆիլիդլէրի թահգիր էթմէ, ան-
ճազ անա հիւճիւմ էտէն գուվլէթլէրէ
գարչը անը մուհաֆազա էյլէ :

2. Սէն միլլէթիւնէ Բապպըն ժիլիդի
օլ : Միլլէթիմիզին հալընա պագ. մէմլէ-
քէթիմիզին հալընա պագ : Տիյարըմըզա
վազթըյա «Խասթա ատէմ» տէրլէր իտի-
չիմտի տէ այնի չէյ սահիհ տիր : Պու
խասթա պէտէնտէ Բապպըն ֆիլիդլէրինէ
իհթիյաճ վար տըր : Քէնտի տէրունինտէ
Ալլահըն հայաթընը հըֆը էտէն, վէ Աբ-
րահամ միսիլիւ տաիմա անըն իհեասը
իչիւն տուա էտէն պիր ֆիլիզ օլ :

3. Բապպըն ֆիլիդի օլան Յիսուս Քրիս-
տոս իւնան էյլէ : Ֆէրտին, միլլէթլէրին
վէ պիւթիւն տիւնեանըն իւմիտի անտէ
տիր : Պու ֆիլիդլէ ինան, անա աչըլան,
անտէ եաշա վէ տիւնեայը անտէ վէ անըն
իլէ պէրապէր խէլաս էյլէ : Զիրա «Բապ-
պըն ֆիլիդի ճէմալ ու ճէլալ օլաճազ տըր»
(Ես. 4, 2) : Ե. Գ. Գ.

լամազ խաիք, էլեէվմ ադալլի արփա էքմէ-
 յի պուլապիլիօրուզ,» աէյօրլար: Էրմէնիլէր
 արասընտա նիսա թաիֆէսինին հալը փէք
 աճըլը տըր: Պէօյիւք գըսմը 30—40 եւ-
 չընտա օլմագ իւզրէ չօզ տուլ գատընլար
 վար տըր: Լաքին էրմէնի գատըն՝ թէլէֆ
 օլանը թէքրար հէրինէ կէթիւմէք ալմը
 գալիսի վէ իւմիտի իլէ չալըչմագ տա վէ
 միւսթագ պէլ իւմիտի օլան չօճուգլարընը
 էլինին էմէյի իլէ պէօյիւթմէքտէ տիր:
 Վէ անլէր պէօյիւյօրլար — պէօյիւյօրլար:
 Էրմէնի միլլէթինին ագլը շաչըրաճագ
 սուրէթտէ տայանըգլը օլմասընտա, միւշ-
 քիլաթ արասընտա քէնտի մէվճուաիյէ-
 թինի մուհաֆազա էտէպիւմէսինտէ Էրմէնի
 գատընընըն պէօյիւք հիսսէսի վար տըր:
 Տուլ վէ փէրիչան գարըլար, պէլլէրի
 պիւքիւմիւշ իսթիյարլար վէ պիւթիւն
 էհալի Վաթան խէյալլարը իլէ մէհնան
 տըրլար: Պիգիմ՝ մէմէքէթտէ փոսի վէ
 միւնպիլթ՝ լաքին իւմար էտիլմէմիշ արադի-
 լէր, գուվլէթի, լաքին իշ պուլամայան
 պազուլար վար տըր: Իչէրիլէրտէ սալթ
 Էրմէնիլէր աէյիլ, Թիւրքլէր վէ Քիւրալէր
 տախի զահմէթ վէ սէֆալէթլէրէ միւպ-
 թէլա տըրլար, անճագ քի Էրմէնի՝ սէֆա-
 լէթ վէ էլէմին փիշտարը օլմուշ տըր,
 անլէր հէր սէֆալէթ վէ մուզայա-
 գայա կէօյիւս վէրէրէք ալէմի մէտէ-
 նիլէթէ տէմիշ օլույօրլար քի «Պիլ կու-
 շամագ իսթէյօրուզ վէ հաշայաճաղըզ»:
 ... Անլէր արասընտա կէօրաիւլիւմ
 շայանը թէէսսիւֆ տհալպտան պիրի՝ ան-
 լէրին փէք տար ուֆուզ վէ իտէալ սա-
 հիպի օլմալարը տըր: Շիւմտի շէհրէ կիտիպ
 կէլաիլլէրինի, թարլալարընը էքիպ պիշմէյէ
 միւսաատէ էտիլտիլլէրինի, էվլէլթի գա-
 տար թայան վէ գաթլ վուգու պուլմա-
 սըղընը զիքը էտիպ պէյանը մէսէրէթ
 էտիյօրլար: Քիմ՝ անլէրէ անլատաճագ քի
 լազըմ օլան շէյ սալթ շէհրէ կիտիպ կէլ-
 մէք, 10ա պէտէլ սիւր ֆէրտին էօլտիւ-

րիւլմէսի աէյիլ տիր: Պուշտան զիյասէ
 մութլու, զիյաստէ րահաթ վէ զիյաստէ միւ-
 թէմէտաին տիյարլար վար տըր: Իսթիպ-
 տաւ անլէրին իթթիլաը տէրուհի վէ ալի
 հասրէթլէրինի մահվ էթմիշ տիր: Քէզա-
 լիք մէսլէք ի մէրքէզիլէթ իչէրիլէր իչիւն
 փէք մուզիլր օլմուշ տըր: Անլէր Իսթան-
 պօլտան պէօյիւք շէյլէր պէքլէյօրլար, լա-
 քին Իսթանպօլ անլէր հազգընտա չօզ
 պիր շէյ տիւչիւնիւպ իճրա էթմէյօր:»

Ահարանեան էֆ. Քիւրալէր իլէ Էրմէ-
 նիլէրին ալապտընտան պահա էտիպ,
 Քիւրալէրին տախի թէրագլը վէ թէմէտ-
 տիւնէ միւսթատ պիր գալմ՝ օլտուգլա-
 ընը, կէրէք անլէրին վէ կէրէք Էրմէնիլէ-
 րին պու տիյարտա հաշամազա հազգլարը
 օլտուղունու վէ անլէրին պարըլպ եէքտի-
 կէրի իլէ տօթ օլմալարը մուգթաղի իտի-
 յինի վէ պու մէմէքէթին անտարը մուս-
 թէլիֆէսինին եէքտիլէրի իլէ իթթիֆագ
 իլէ հաշամալարը լազըմ իտիլինի, իգթի-
 տարըլ, իսթիտատօրը վէ նէֆրէթ էտի-
 լէճէք պիր գալմ պուլունմայըպ, գալմլար
 արասընտաքի ֆարգլար սալթ թէրագլի
 էթմիշ օլմագ վէ կէրի գալմը օլմագ ֆարգլը
 օլտուղունու պէյան էյլէտի: Էրմէնիլէր
 արասընտաքի ագսամը մուսթէլիֆէնին
 տախի իթթիֆագ իլէ իչէմէլլէրինին լու-
 զումընը թէէքիտ էթտիլի սըրտաւ իչէրի-
 լէրտէ նիչէ քիլիսէլլէր խարապ օլմուշ, հաթ-
 թու ախօր հալինի քէսպ էթմիշ իքէն պու-
 րալարտա պօշ հէրէ «Բաջի-Գոջի» մէսէ-
 լէսի իլէ ուղրաչըրըղընը վէ պիր քիլիսէտէ
 նութգ իրտա էտիլմէսինին պիր զիյանը
 եօգ իտէ տէ, անա բու ի ըրզա կէօսթէր-
 մէյէնլէր պուլունմալըլը հալտէ պուշտա իս-
 րար էթմէյէ իւլլում օլմատըղընը պէյան
 էթտիլլէրտէն սօնրա չու սէօղլէր իլէ նութ-
 գունու խիթամա կէթիլաի: «Մէյու» օլ-
 մայալըմ, հալը հազըր հայաթը, խիլգաթ
 հայաթը, աղիմ հէյէճանլար, հասրէթլէր,
 ֆուրթունալար հայաթը տըր: Էյ էպէտի
 հազիլգաթ իտէալը, սանա իլթիճա էտէ-
 ճէյիլ, խսյըր, սալահ վէ մէտէնիլէթ իչիւն
 օլան ճէհալլէրիմիլտէ պիլիմ իլէ օլ:»

ԳՕԼԵՐԱ

1. Թաւրիսի.—Սօն վագթտա արամըզտա զուհուր էտէն պու իլլէթ՝ 1902տէ Հինտիս-թոնտան պաշայըպ, օրատան Հաճէ կի-տէն Հինտիլէր վասըթասըյլէ Հիճազա նագլ էտիլտի. պուրատան Մըսըրա վէ 1903տէ Շամա, 1904տէ Պաղտատա գա-տար եպըլըր: Պաղտատան Աճէմիսթա-նա, օրատան տա Պահըր Հագէզէ, վէ Վօլկա ըրմաղընա վէ Պագույա կէչտի: Պու եօլտա Գալգասիայա, 1905տէ Փօ-լանտայա, օրատան Փրուսիա վէ Ալ-մանիայա սիրայէթ էյլէտի. 1907տէ քէսպի շիտաէթ էյլէիպ, Բուսիատա 30 պին քիմէնին վէֆաթընա սէպէպ օլտու, 1908 տէ տահա իլէրի վարըպ Խաթանպօլա գա-տար եէթիլտի: Շու պիր գաշ րազամ Կօլէրանըն խարապաթընր կէօթէրմէյէ քի-ֆայէթ էտէր: 1892տէ Համպուրի շէհրինտէ 3 ալ զարֆընտա 18,000 տոէմ միւսապ օլ-մուշ վէ 7,600 քիմէն վէֆաթ էյլէմիշ: 1909տա Բուսիատա 22 պին քիմէն պու իլլէթտէն միւսապ օլտու. 1910տա 281, 259 միւսապ վէ 131,433 վէֆիյաթ օլտու. Թիւրքիատա իսէ հալա իճրա ի խասարաթ էտիյօր. Մալիա 21տէն պէրու Խաթանպօլտա 2,098 միւսապ վէ 1,146 վէֆիյաթ օլ-մուշ տըր:

2. Նէ՞ եօլտա պուշաշըյօր. — Խաա-թալըզլար արասընտա էն թէհիլթիսի պուլաշգան իլլէթլէր տիր. միքրօպլար վասըթասըյլէ հասըլ օլան խասթալըզլա-րա պուլաշգան տէնիլիր: Միքրօպլարն հէր նէվի տէ այնի գուվլէթ վէ թէհսիլտէ օլմազ: Գօլէրա միքրօպլար վէրէմինքինին եարը պէօյիւքլիւինտէ, զիյատէ գալըն վէ սիւ-լիւս S շէքլինտէ տիր. 30—40 տէրէճէ ի հէրարէթտէ փէք չափուգ պէօյիւր. պու սէպէպտէն տիր քի՝ րութուպէթլի վէ տէ-նիզ Կըլըսընտա օլան շէհրլէր պու խաա-թալըզա թէզ միւպթէլա օլուրլար: Եիւք-սէք վէ տաղի սէմթլէրտէ եափըլմը օլան

շէհրլէր նիտպէթէն էմին տիրլէր: Գօլէրա միքրօպլար սու, սիւթ վէ պու գապիլտէն սէյյալ իչինտէ փէք թէզ չօղալըր. սիւթ իչինտէ պիր սանիյէտէ 4 եափու սու-ղուրուր, իքինճի տագիգէտէ եափու-լար տալի տօղուրմայա պաշար, վէ 5,223,400 միքրօպ մէյտանա կէլիր, իւշիւնճիւ տագիգէտէ 56 պին միլիօն միք-րօպ հասըլ օլուր: Սըթմա (գըլալըրմա) միքրօպլար գօլէրանընքինտէն 7 տէֆա չա-պուգ չօղալըր: Լաքին շիւքր օլտուն քի պու միքրօպլարն տա տիւշմէնի վար. պիր ճինսի տիկէրլէրինի թէլէֆ էտէր, վէ պու վա-սըթա իլլէ պէօյիւք աֆէթլէրտէն գուր-թուլմը օլույօրը: Գօլէրա միքրօպլար սու-ղուգա տա տայանապիլիյօր: 16նճը տէ-րէճէ ի հէրարէթէ գատար պէօյիւքիւպ չօղալապիլիյօր. ֆազաթ անտէն աշաղը սըֆըր տէրէճէնինէ գատար սօղուգ տա չօ-ղալմայարապ այլալըա եաշայապիլիյօր, ուղուն վագթ պար վէ պուգ ալթընտա էօլմէյէրէք տա րասիլիյօր: Քէզա եաթապ չամաշըրլարընտա, մէյլէթտէն՝ իւզլիւմ վէ ինճիլտէ պէօփիյէպիլիյօր: Պու միքրօպ 3 կիւն սինէյին գարնընտա էօլմէյէրէք գալապիլիր. վէ պու տուրլէթ սինէքաէն պիղէ պուլաշապիլիր. պիր գաշ կիւն պու-լըղըն գարնընտա տա եաշայապիլիր. վէ օ պալըզլար թութույուպ եէնիլթիլէրինտէ, իլլէթ ինտանլարա սիրայէթ էտէր: Գօլէրա տան միւսապ օրանպարա տօղ անմաղլէ եախօտ եագըն պուլունմաղլէ իլլէթ սիրայէթ էթմէզ, միքրօպլարն եուտուրմաղը շարթ տըր: Պիր քիմէն թաամընա, տուլունա վէ տի-կէր սըհհի թէտալիլէրէ սիւգաթ էտէր-սէ, գօլէրանըն օճաղընտա եաշաապ պիլէ իլլէթէ թութուրմազ: Գօլէրա միքրօպլար ումումէն լիման օլան եէրլէրտէ, վաիօր-տան չըգան եօլմուլար վասըթասըյլէ նագլ էտիլիյօր: Միքրօպլարն նագլը իչիւն էն պէլլի պիր վասըթա սու տըր: Պաղը շէ-հիլլէրտէ մէզարիսթան՝ շէհրին մէվգ իլինտէն

եիւքսէք օլտուղունտան, եաղան եաղմուր մէզարիսթանտաքի էօլիւէրին միքրօպ իլէ տօլու օլան վիւծիւտէրինտէն սըզըլարազ թա աշաղը չէ՛րէ էնէր, վէ սուլարը միգրօպլէ աշըլայարազ պիւթիւն չէ՛րի պուլաշարըր: Բէզա թօփրաղա եաղըն վէ սուտա պէօլիւէն մէյվէլէր զօլայճա միգրօպը նազլ էտէրլէր: Պազէն էլպիսէմիզ վէ աշազ զապարըլըզլէ պու միքրօպարը պիւմէյէրէք պիւ մա՛նալ տան տիկէրինէ նազլ էտէրիզ:

3. Տէճի յարէսի. — Պու միւսհիշ աֆէթտէն էմին գալմազ խթէյօր իսէք, անըն թապիսթընը վէ պիզէ սիրայէթ վաորթալարընը անլատըդտան սօնրա, աթիսէթի թէտպիրլէրի ամէլի սուրէթտէ իճրա էթմէլիյիզ: Թաամլարըմըզ միգրօպտան սալիմ օլմազ իչիւն փիշմիշ վէ սի. նէյլին թէէսիրինտէն անգաա օլմալը. իւղիւմ վէ արմուտ կիպի մէյվէլէր՝ եիւզտէ պէշ թուզ րուհունտա 10—15 տագիզէ գալտըդտան սօնրա գայնանմըշ սու իլէ երյզանմալը, օ վազթ եէնիլէպիլի: Եօղուրթտա, խուսուսա էքշի եօղուրթտա միքրօպ եաշայամազ: Չամաչըր վէ եաթազ թազըմլարընը տօղրուտան կիւնէշ զիյասընտ չըգարմալը, չիւնքի նուրուն թէէսիրի ալթընտա միգրօպլար հէման տէրհալ էօլիւր:

Իչէճէյիմիզ սուլու եա գայնաթմալը, եա իչմէզտէն էվվէլ իչինէ պիւ ազ էքշի տաթլաթմալըլըզ, էքշիսէ միքրօպ եաշայամազ: Էլլէրիմիզ, թըրնազլարըմըզ փէք թէմիզ օլմալը սըր, չօգ տէֆա էլիմիզլէ ազղըմըզա միգրօպ նազլ էտէրիզ, պու խուսուտա չօգ տիզգաթ լազըմ ալը: Էվլէրիմիզի չօգ թէմիզ սազլամալըլըզ, չէօփ, չիւրիւք մատտէ, կիւպրէ վէ սալիլէյի մէյտանա աթմալըպ ազղը գափալը ասնորըլարա գօյմալը, էվի սիւփիւրիւրքէն աւիս Քէնիթ սէրփմէլի, քէզա սօզաղը սիւփիւրմէզաէն էվվէլ եինէ աւիս Քէնիթ սէրփմէք լազըմ սըր, աքսի հալտէ միքրօպ

թօզտա հափայա չըգար վէ եինէ օլտուղու եէրտէ գալըր: Շայէա պիւ քիմտէ գօլէրայա թութուրուտա, իւք ֆուրաթլէ տօգթօր չաղըլմալը, լաքին տօգթօր եօգ իսէ, վէ միւսապ օլան պիւ գատըն իսէ՝ 5 կրամ, պիւ էրքէք իսէ 10 կրամ գաշօմէշ ափին իւզէրինէ գօյապ պիւ գաշ տաճա սու իլէ եութմալը: Պունը իլլէթ չէտիտ օլտուղու սըրա սա 15 տագիզէտէ պիւ վէ խաթիֆ օլտուղու սըրա տա եարըմ՝ սաթթտա պիւ իսթիմալ էլլէմէլի: Պու միւսասիպէթլէ շու թէրքիպ տէ գուլանըսպիլի: (2 grammes bismuth sub-nitrate, 6 centigrammes powdered opium, 12 centigrammes gum camphor). Բաշօմէշտէն սօնրա 10 կրամ սըրֆաթօ, եարըմ՝ սաթթտա պիւ գուլանըսա ֆաթիտէլի օլլուր: (*) Գօլէրա սօղուզ նէվտէն իսէ, վիւծիւսին սաթհընտ սըճազ նէսնէլէր գօմազ էյի տիր: Խաթթա՝ չօճուզ իսէ մէզքիւր թէրքիպտէթի opium թէրք էտիլմէլի վէ ծնա կէօրէ իլաճ ազ մըգտարաա վէրիլմէլի: Խաթթանըն օտաորընը քիմտէ զիյարէթ էթմէմէլի վէ օ օտաաա խաթթատան մատա քիմտէ եաթթմալը, պիւա չիւպհէ պու սէօզ՝ խաթթայա պագանլար իչիւն տէյիլ տիր: Խաթթանըն էլպիսէսի աւիս Քէնիթի սու իլէ տիզգաթլըճա երյզանմալը, խաթթա տա պինի սուրէթլէ երյզանմալը: Մաազ Ալլահ խաթթա վէֆաթ էտէճէք օլուրտա, եիւզտէ պիւ աւիս Քէնիթի քէֆինէ սարարազ, տէրինճէ գազըլմըշ մէզարա գօմուլտուգտան սօնրա, իւզէրինէ վէ էթրաֆընտ սէճմէմիշ քիլէճ տօլտուրմալը սըր: Թէմիզլիյէ աիզգաթ իչիւն չօգ մէսարիֆ օլմազ, պիւ էվ կիւնտէ 10 փարա իլէ միւքէմիլ թէմիզ տագլանապիլի: Պու միսիլու սատէ գաթտէլէրէ ըիայէթ էտիլիտէ, գօլէրա գօրգուլտուղու գատար միւհիք պիւ իլլէթ տէյիլ տիր:

(*) Պու թէրթիպլէր Տօղ. Շէփըրտ թարգմենտան թափսիյէ էտիլմիշ տիր:

Մ Ե Յ Ն Զ Ը Ր Շ Լ Ը Ս Ը

1898տէ Գուպա ատտաքննին Հավանա լիմանընտա Ամերիգանն Մէյն խմինտէ պիր զըրհըսը ափանարզ պիր փաթլայըշ իլէ պերհավա էտիլիպ զարգ օլտու : Ամէրիգայըլար՝ պու գաղայը Խափանիալըլարա աթֆ էտէրէք, Խափանիա իլէ գանը պիր մուհարէպէյէ կիրիշտիլէր : Ամէրիգա—Խափանիա մուհարէպէյի պու եօլտա պաշխատը : Շիմաի ուզուն թէֆթիլ Վէ թէհարրիտէն անլաշըլար քի մէգքիւր զըրհընն զարգընտա Խափանիալըլարն հիշ փարմաղը օլմամըշ, Հավանա լիմանընտա պուլունան թօրփիտօ Կախօտ Հավանա Կէրիլէրինին պիր խիյանէթի տէ պունա սէպէպ օլմամըշ տըր : Ումուլմէն զանն օլունտուզունա կէօրէ՝ զըրհընն պարութ մախզէնինին փաթլայըլար մէգքիւր գաղա վաղը օլմուշ, Ֆաղաթ պարութ մախզէնի՝ տալընըլարն վէրտիլի մախլամթա կէօրէ, փարշալանմամըշ պիր հարտէ պուլունուշար : պու թէֆսիր տէ Ամէրիգայըլարը իգնա էթմէյօր Վէ Մէյնըն զարգը հալա պիր սըրր տըր : Շիմաի պու զըրհըլը 13 սէնէլիք տէօշէլինտէն գալըլարմաղա շալըշարըլար, կէմինին պաթալըլը Կէրին էթրաֆընա տիլարըլար Կափարաղ պիր հալուղ կիպի օրաննն սուլունու պօշալտըպ պու եօլտա 60 ալաղ տէրինտէ պուլունան զըրհըլը սուտան չըգարաճաղլար : Մ. Ամէրիգա հիւքիւլմէթի պու մագսէտ իշին Կարըմ միլիօն լիւրա տարֆ էթմիլ Վէ պիր օ գաաար տահա տարֆ էթմէք ըսղըմ կէօրիւնիւյօր : Պունտան մագսէտլէրի Մէյնըն զարգընն սըրրընը անլամագ, անընլէ պէրապէր զարգ օլանլարըն ճէսէսինի պուլուպ իհթիրամ իլէ տէֆն էթմէք, Վէ անլէրին գիքրինէ Մէյնըն գըլմէթի գըլմարընը Էն մէշհօր միւ գէխանէտէ հըֆլ էլլէմէք տիր :

ՍՕՆ ԽԱՊԵՐԼԵՐ

Տ Ա Խ Ի Լ Ի

Գօմիւէր Զաիմիսին միւտաթի ի մէմուրիլէթի խիթամ պուլտուղու միւնասիպէթլէ, Պապը Ալի տիւլէլի համիլէյէ տէֆաթլէ միւրաճաթ էտիպ Կիրիտ մէսէլէսինին սուրէթի գաթիլէտէ հալ ու թէսվիլէ էտիլմէսինի թալէպ էթմիլ իտի : Տիւլէլի համիլէ՝ Պապը Ալիլէ խապէր վէրմէքսիլին Եունան գրալընա պիր թագրիր թէպիլիլլէ Մ. Զաիմիսին Կէրինէ քիմսէնին թալին էտիլմէյէճէյինի Վէ Կիրիտտէ վաղիլլէթի հաղըրէնին իպգա էտիլմէյինի պիլտիլիլլէր տիր : Պու նօթանն պիր սուրէթի՝ ախիլէն Պապը Ալիլէ տախի թէպիլլէ էտիլմիլ տիր : Պապը Ալի՝ ալորըլը ճէվապլէ իքթիֆա էթմէյիպ տիւլէլի համիլէյէ Կէնի պիր նօթա կէօնտէրմիլ տիր : — Կօնտրատան վարիտ օլան պիր թէլէլլարաֆնամէտէ՝ Պաղտաա - Պաարա խաթթը հաղգընտա Թիւրքիա Ինկիլթէրրա միւղաքէրաթընն գարիպէն միւնգաթի օլաճաղը պէյան էտիլլիլլար : — Ատանա վիլայէթինտէ վալիի սապըգ ճէմալ պէյին օղլու նամընա 30,000 տէօնիւմ արաղի սաթուն ալընմը խալինէ տալը վուգու պուլան իշթիքեալար իւղէրինէ միւսէլլի մահալինտէ թէֆթիլ էթմէք իւղրէ պիր գօմիսիօն կէօնտէրիլլէ խալի : Գօմիսիօնըն թէֆթիլլաթը նէթիլմէսինտէ Ատանայա թապի ճիհան գաղապընտա ճէմալ պէյին օղլու Վէ պիր գաշ իէֆիլլէրի նամընա 30,000 տէօնիւմտէն զիյատէ արաղի իշթիրա էտիլմիլ օլտուղու թէհաղգուղ իթիլ Վէ մէսէլլէյէ թէպիլլէլու օլան 20 քիմսէլէր թէվլէթի էտիլմիլ տէնիլլիլլար : — Մուշ թարափարընտա Էրմէնիլլէր իշին չէտիտ լիսան գուլանարաղ նուլթ էթմիլ օլան իաթար Սաման փաշա ալլ էտիլմիլ տէյու ըրվալէթ էտիլտի իտէ տէ, սօնրա պու խապէր թէքիլ էտիլմիլ տիր : — Հարալիլլէ նաղըրը պունտան սօնրա պէտէլի սաքէրի վէրմէք իւղրէ փարա իաթիգրաղ էտէնլէրտէն տէվալը մալիլլէրինէ տալը չէհատէթիտմէ թալէպ օլունմա մալընա գարար վէրմիլ տիր : — Իսկիլապտէ իթթիհատ Վէ Թէրաղգի ճէմիլլէթինտէն իաթիֆա էտիլլ չըգմըլ օլան 15 ֆէրալլէր «Միւճահէտէ ի Միլլիլլէ» նամ պիր Կէնի ճէմիլլէթ թէլլիլլէ էթմիլ տիրլէր : — Թիւրքիա իլէ ճափօնիա արտաքնտա միւնասէպաթը տիպլօմասիլէ թէէսիսի հաղգընտա թէքրար իճրապընա պաշխանլան միւղաքէ-

րաթ էստամարտա, հիւքիւմէթի Օսմանիյէ Ճա-
փօնիանըն մուխթէլիֆ շէհրէրինտէ շէհպէնտէր-
խանէլէր թէէսիսինի թէքլիֆ էթմիշ վէ Ճափօ-
նիա հիւքիւմէթի պուռնա ըստի օլմամըշ տըր: —
Իսթէյէն Օսմանիյըստ լիսանը Օսմանի վէ ու-
լում վէ մէարիֆի մէտէնիյէյի էօյրէթմէք իչիւն
իճապ էտէն թէրթիպլէրի կափմազ մագսէտիյլէ
շէհրիմիզտէ «Պէն էլ անասըր նէշը ի լիսան վէ
մէարըֆ ճէմիյէթի» նամըյլէ պիր ճէմիյէթ թէ-
շէքքիւլ էթմիշ տիր: — Շէհրիմիզտէ պու հաֆ-
թա գօլէրատան կէվիյէ միւսապ օլանլար 25
իլէ 30 արաւընտա վէ վէֆիյաթ 5 իլէ 10 արա-
ւընտա օլմուշ տըր: Նամտա տաթի գօլէրատան
կէվիյէ 2—3 վէֆիյաթ վուգու պուլմագտա
իմիշ: Ուշագտա (Իգմիր) սու մէճրաւընըն պօ-
զուլմասըյլէ գօլէրատան կէվիյէ 300 գատար
վէֆիյաթ վուգու պուլույօր իմիշ: — Թարա-
պուլուսը գարպտա Օսմանիյը զապիթ վէ մէ-
մուրյուր իթալիա սլէյնիտէ պէօյիւք պիր մի-
թինկ կափմազ սիւշիւնմիւշ տիրէր: Քէզալիք
պաշգա պիր խապէրէ կէօրէ, Պապը Այի Թա-
րապուլուստա պուլուստան իթալեան մէքթէպ-
լէր սլէյնիտէ փոփախանէ էթմէյէ պաշլամըշ
տըր: Պու շէյլէրին մէքիւր տէվլէթլէրին ալա-
գասընը տահա զիյատէ կէրիլն պիր հալա կէ-
թիլէճէյինէ տաթի վէսվէսէ էտիլիօր:

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Տեղապահ սրբազան պու հաֆթա զար-
փընտա իքի տէֆա Տաթիլիյէ նազըրընը զիյա-
րէթ էտիպ, սան վագթաա վուգու պուլան ճի-
նայէթլէրին արթմասընտան իշթիքիա իլէ գաթի
պիր վասըթա իսթիմալընը թալէպ էյլէմիշ, վէ
միւթաա օլտուղու իւզրէ պիր թագըմ թէմինաթ
վէ վասար սլարագ ալըլընը տըր: — Թէրզեան
Կաթուղիկոս իքինճի պիր հովուական կէօնտէ-
րիպ քիլիսալարտա օգուսմասընը էմր էյլէմիշ
իսի, լաքին էրմ. Գաթիօյիք ճէմատթը պազը
քիլիսէլէրտէ անըն օգուսմասընը մէն էտիպ,
հովուականը տա կըրթմըշ տըրլար: — Թէրզեան
Կաթուղիկոսն թագիպ էթտիյի մէսլէք հագըրն-
տա սիւշիւնմէք իւզրէ, Սեպ. 19տա էրմէնի
Գաթիօյիք մէճիս ի միլլիսի ազտը իճթիմա էտիպ
ուզուս միւզաքէրաթտան սօնրա չու գարա-
լարը վէրմիշ տիրէր, շէյլէքի 1. Միլլէթէ կափ-
աղըր իսլանէթ իչիւն անը փաթըրիք թանըմամագ,
2. Մէճիս ի միլլինին, պինտէն սլէյն միլլէթին ար-
զուսուսըն Փափա հալլէթլէրինէ պիր մուխթիլէ
իլէ պէյան էթմէք: 3. Հիւքիւմէթէ Թէրզեանը

Փաթըրիք թանըմամագ իչիւն պիր թագըրի վէր-
մէք, 4. Պու գարալարը էրմէնի Գաթիօյիք
րուհպանլարա իրապ էթմէք, 5. Քէզա պու-
գարալարը Թէրզեանա պիլտիրմէք, 6. Փաթ-
ըրիք վէքլի Ճամճեանըն իսթանպօլտան Բօմայա
միւֆարագաթընա միւսաաաա էթմէմէք: — Շամ
առաջնորդուսըն պիլտիրտիյինէ կէօրէ, Հիճագ
տէմիր եօլու էթրաֆընտա պուլուսան 1,000
գատար էրմէնի սաքէրէրինին ումուրը րուհա-
նիյէսինէ նէզարէթ իչիւն պիր ֆահաւայ կէօն-
տէրիմէսինէ հիւքիւմէթ միւսաաաա էթմէմիշ
տիր: — Բարգէն կալիկոպտըն՝ Օրմանեանը
Կաթուղիկոս ինթիլիապ էթտիրմէք իչիւն քիլիս-
լէրէ կիլլի մէքթուպսի կէօնտէրտիյի անլաշըր-
մագլա, մէճիս ի միլլիտէ պու մէսլէթ թանթը
միւզաքէրէյէ տընաճագ տըր: — Քաղաք.
ժողովըն իքի ըէիպլէրի տէ իսթիֆա էթմիշ օ-
լուպ՝ անլէրին կէրինէ Գէօրգէֆ. Ասլանեան
ըէիս ի էվլէլ, վէ Տիրան էֆ. Երկանեան ըէիս ի
սանի ինթիլիապ օլուսմըշ տըրլար: — Սեպ. 15
ճիւմա կիւնիւ մէճիս ի միլլի իճթիմա էյլէտի,
ֆագաթ էքսէրիյէթ հազըր օլմաորընտան միւ-
զաքէրէյէ պէա էտիլէմէտի, վէ չու գըյմէթլի
զէմանտա մէճիս պիր իշ կէօրմէտէն սաղըմա-
զա մէճպուր օլտու: — Մուշըն՝ Հասան օլա
քէօյիւնտէ Մահմուտ աղա իսթիտէ պիր Քիւրա՝
էրմէնիլէրին իսթիպտատա պիր իսալը արապի-
սինի զապիթ էթմիշ իքէն չիփա տէ կէճէլէյին
քէօյիւն իւզէրինէ հիւճիւմէ 50 գօյուն սիւրիւպ
կէօթիլըմիւշ տիր: Գաթիմագամա շէքվա էթ-
տիքլէրինտէ, «Պէն Հասանը պիլտիրմ, սիպ սօզ-
րու սէօյլէմէյօրսուսուզ, օ էյի պիր աուէմ տիր»
ճէվապընը ալընլար տըր: — Վան, Մուշ վէ Պիթիս
ճիվարարընտա շէգալէթ, ճինայէթ, սրբաթ,
գրի գաշըրմարր, նամուսա թէճալուզ,
ճէպրէն Իսլամ էթմէքլիք վէ պաշգա ճինայէթ-
լէր էսքիսի կիպի, պէլթի տահա զիյատէ չիտ-
տէթլէ տէվամ էտիյօր տէյու կէօրիւնիյօր:
Գարահիսարըն Աղուսիս քէօյիւնտէն, Վանըն՝
Կարճեան, Մուշըն՝ Արիսթօնկ, Պիրլին, Սորպի,
Բօլսիկ, վէ Չիւնքիշ վէ տահա նիչէ մահալ-
լարտան պու կիպի աւալը ֆէճիէ հագըրնտա
էհալլինին ֆէրեասը հէր կիւն էրմէնի զալէթա-
լարընտա օգուսուլույօր. վէ հիւքիւմէթին մագ-
լումարը վիզայէ վէ իճրա ի տապէթ էթմէտի-
լինտէն շէքվա էտիլիյօր: — Վանտա էրմէնի-
լէրէ Քիւրալէր արաւընտա պիր միւսաաաաա վու-
զուր հագըրմը իսէ տէ, մէսլէյին նէտէն ի-
պարէթ օլտուղու հալա անլաշըրմամըշ տըր:

Փ Ր Օ . Ճ Է Մ Ա Ա Յ Ը

Կէնէն Կիրակի էօյլէտէն սօնրա սառթ 2¹/₂ տա Պէյ օղլունտաքի Ս. Նրորդուլիւն քիլիսէսինսէ Փրօֆ. Բ. Ճէճիգեանըն՝ Կ. Պոլսոյ Հայ Աւետ. քիլիսէսինսէ վաղ էյլէմէյէ պաշտամարնըն 25 ինճի սէնէ ի տէվրիյէսի զիքրիւնէ պիր խըտմէթ իճրա էտիլտի. էվվէլա Վեր. Ա. Շմաւոնեան միւմարիյէյին պու 25 սէնէ զարֆընտա ալէտ. տէվամ Ինճիլի վաղ էթտիլինի. վէ պու Ինճիլին տաւմէյէ արաւնտա իվմին վէ սաիր պիր գուվ-վէթին կէօրէմէտիյի իշի կէօրմէյէ գատիր խի-յինի վէ միլլէթիմիլի պիր չօգ ինգիլապար տ-րաւնտա հըֆզ էյլէտիլինի զիքր էյլէտի: Սօնրա Տեղապար Սրբազան թարաֆընտան վէքեալէթէն կէօնտէրիլիշ օլան Եգնիկ Մ. Վ. Պապահան՝ Փրօֆ. Ճէճիգեանըն միլլէթէ խըտմէթի տալթ պու մինպէրէ միւնհաւըր օլմալլա, սնըն՝ քէնտի գալէմի իլէ հէր նէրէտէ էրմէնի վար իսէ օլա-լարաւ միւնտիր պիր տարէթտէ սէօյլէմիշ խի-յինի պէյան էյլէտի: Սօնրա միսիօնէրլէր թա-րաֆընտան Տօգ. Պարնըմ սէօյլէյիպ, Փրօֆ. Ճէ-ճիգեանըն հէմ վարզ հէմ մուալլիմ մագամընտա պէօյիւք խըտմէթլէր իֆա էյլէտիլինի զիքր էյ-լէտի: Սօնրա Լանկա քիլիսէսի թարաֆընտան Վեր. Յովսէփ Ճէճիգեան Փրօֆէսօրըն պու 25 սէնէտէն էվվէլ Լանկա քիլիսէսինսէ տալի վարզլըգ էյլէտիլինի զիքր իլէ օ քիլիսէսին տէ պէյանը թէշէքքիւր էթմէք իսթէտիլինի խապէր վէրտի: Նիհայէթ Փրօֆ. Ճէճիգեան քէնտիսի մինպէրէ չըզլապ պէյանը թէշէքքիւր էյլէտի: Լաքին վիճիւտօն հալա փէք զաիֆ օլտուղուն-տան, սնճագ պիր գաշ սէօզ սէօյլէմէքլէ իք-թիֆա էյլէտի: Սիւսինն Վեր. Իւթիւճեանըն պէ-րէքէթ տուաւը իլէ խըտմէթ խիթամ պուլտու: Պու խըտմէթտէ Փրօթէսթան վէ Լուսաուորչա-կան տօթլարտան պէօյիւք պիր իզտիհամ հա-զըր խաի: Տ. Դիւոնդ Մ. Վ. Դուրեան Բիւզանդիոնտա նէշր օլունտան պիր պէնտինտէ Փրօֆ. Ճէճիգեանըն վաղարընը թագտիր վէ սէնա էթմէքլէ պէրապէր, պու նըսֆ Յուրեան միւնտապէթիլլէ միւմարիյէյին վաղարընըն թապ ու նէշր էտիլմէսինի թապսիյէ էտիյօր: — Վեր. Գ. Տէմիրճեան փէնճէնպիս կիւնիւ Ինկիլթէր-լայա կիթմէք իւզըր շէհրիմիզալէն միւֆարագաթ էյլէմիշ տիր: Միւմարիյէյի էտիլապուրկ սաթ իւլ ֆիւնտընտա պիր սէնէ թահալ իլէ մէշըուլ պուլունտագ տըր: — Մարաշ Իւթի իրահի մէք թէպի պու տէֆա Սեպտ. 20տէ օն պիր ազա-

տան իպարէթ պիր հէնի սընֆ իլէ պաշամը տըր: — Մ. Ամէրիգանըն էզալըրի Փարք շէն-րինտէ Սեպտ. 2տէ 50,000 սէլրիճիլէր էօնիւնտէ 5--600 չօճուզլար ճինս ճինս թէզիքնաթիւ միւ-զէյլէն միւթէնէվիլի էլպիսէլէր կիյմիշ օլարագ պիր րէսմի կէշիւ իճրա էթմիշլէր տիր: Պունլար արաւնտա Յովհաննէս էֆ. Թէլֆէհանըն չօ-ճուզլարը Կարապիւտ վէ Յարեթ Դինճի միւքեա-ֆաթա (պիր կիւմիւշ գապ) նաիլ օլմուշար տըր: — Պրուսա վարզը Պատ. Օթթօ Պաղտատարեան իսթիֆաւընը վէրմիշ տիր: — Սեպտ. 1տէ Թալաւ խաթաթանէսի թէքրարէն աշըմիշ օլուպ, Ամէ-րիգատան կէրիշ օլան հէնի նաղըր Տօգ. Հու-վըր շէվգ իլէ քէնտի իշինէ պաշամը տըր: — Բաննիւնըն 35ինճի նօմէրօւնտա Հաճընտա վուգու պուլտուղու զիքր օլունտան նիքեան մէ-սէլէսինէ տաիր մէզքիւր տիւլիւնիւն սահիպի օլան գաթ պիզէ եաղըպ քէնտի տիւլիւնիւնտէ չալըր չալընմիշ իսէ տէ, տալա իշկի իշիլմէտիլինի վէ սէրիսօյլու գուգու պուլմատըղընը գաթի պիր տարէթտէ թէէլիա էտիյօր:

Խ Ա Ր Ի Ճ Ի

Այմանիանըն Ֆրանսայա սօն թէքիֆինէ ճէ-վապէն Ֆրանսա թարաֆընտան պիր ճէվապ հազըր էտիլիպ Պէրինէ կէօնտէրիլիշ տիր: Պու ճէվապը հազըրլամագ իշիւն Գապինէ ազալա-րընտան մատա Ֆրանսանըն էն մուգթէտիր սի-յաթիլունընտան սաթի պաղըր գաթլար տալէթ էտիլմիշ վէ հազըրլանտան ճէվապ ճիւմէնիւն էֆ-քեարընա մուվաֆըգ օլմագլէ պէրապէր րէիա ի ճիւմօւրիլլէթին տէ պիրալէն թապիլպ վէ թաս-արգ էտէճէյի նէվտէն օլմուշ տըր: Զանն օլուն-տուղունա կէօրէ րէիա ի ճիւմօւրիլլէթ պու ճէ-վապը Ֆրանսանըն միւթթէֆիգլէրի օլան Ինկիլ-թէրա վէ Բուսիա հիւքիւմէթլէրինէ տէ պիլտիր-միշ տիր: Ճէվապըն նէտէն իպարէթ օլտուղու մա-լիւմ տէլիլ իսէ տէ, Ֆրանսանըն մէնֆաթաթ վէ շէրէֆինէ մուվաֆըգ օլտուղու վէ պիւթիւն միլլէթին օ խուսուստա հիւքիւմէթին արգա-ւընտա տուրաճաղը թէէմին էտիլմէքաթ տիր: Այմանիալը Սօսիաթիսթ-Տէմօգրաթլար Ենատա պիր զօնիրե ագա էտիլպ, հիւքիւմէթին Մարօգ մէպէյինտէն տօլալը պէյանը նախօնիւտի էյլէ-միշլէր վէ օլանճա գուվվէթլէրի իլէ մուհարէ-պէյի մէն էթմէյէ չալընաճաղարընը իլան էյլէ-միշլէր տիր: Այմանիանըն Գօնիօտա Ֆրանսա-տան ալմագ մէմուլ էթտիլի արաղի Ֆրանսանըն տայքի նըսֆընա միւսափի տիր, լաքին էկէր

Մարտի մէջէն միւստիս պիր սուրէթտէ հալլ
 օլունուրսա Ֆրանսա մէջքիւր միւլքտէն վաղ
 կէջմէյէ րազի օլաճագ տրի: Պու հաֆթա Փաղար
 էրթէսի կիւնիւ Ալմանիա խարիճիյէ նաղըր:
 Ֆրանսանըն նոթմանսա Ալմանիանըն ճէվապընը
 Մ. Գամպօնա թէպիղ էթմիշ իսէ տէ, պու ճէվա-
 պըն նէսէն իպարէթ օլտուզու տախի հալա մալիւմ
 տէյի տիր: Լաքին մէսէլէսին սուհէն խիթամ
 պուլաճաղընա իւմիսպէր արթմագտա տըր:
 Կէջէն հաֆթա զարֆընտա իսկիլթէրրանըն Հալ-
 պիյէ վէ Պահրիյէ տախիլէրինտէ խուսուսի
 ֆապիյէթ վար տէյու թէվաթուր օլունտու իսէ
 տէ ապը չըգմատը: Երնէ տէ էվրոֆանըն չու
 պիւհրանըն հալընա գարչը իսկիլթէրրանըն հա-
 զըր պուլունտուզու թէէմին էտիլյօր: — Կէջէն
 հաֆթա Փէնճէնպիւհ կիւնիւ Բուսիանըն պաշ
 վէքիլի Մ. Սթօլիփին Ջար իլէ պէրսպէր Քիէվ-
 տէ պիր թէաթրօտա պուլունուր իքէն Եէհու-
 տիտէն տէճումէ Պօկրօֆ իսմինտէ պիր ալօգաթ
 թարաֆընտան գուրչունպէ վուրուլուշ տըր:
 Պու էսնատա Ջար իթիտալ ը տէմէ մուամէյէ
 էտիպ, Մ. Սթօլիփին պէյան ը իշթիրաք էյէ-
 միշ տիր: Իլք կիւնէրտէ հարանըն միւհիլք օլ-
 մատըրը զանն օլունուր իսի իսէ տէ, պիր
 գաշ կիւն սօնրա վէիսմէթ քէսպ էտիպ Փաղար
 էրթէսի տգչամ սաաթ 10տա վէֆաթ էյէմիշ
 տիր: Մ. Սթօլիփին խաաթալանէտէ ի-
 քէն Ջարա խապէր կէճոտէրիպ հայաթընը քէն-
 աինին ուղլունա ֆէտա էթմէյէ հազըր պու-
 լունտուզունը խապէր վէրմիշ վէ պիր փափագ
 իսթէմիշ: Մ. Սթօլիփին 1863տէ սօղմուշ 1901տէ
 տախիլիյէ նաղարէթինէ թալին օլունմը, վէ պիր
 աղ սօնրա պաշ վէքիպէթէ կէյմիշ իսի: Իս-
 թիլալճըլար քէնտինէ գարչը խուսուսմէթ էտիպ,
 1906տա պիր պօմպա իլէ քէնտինի թէլէֆ էթ-
 մէյէ չալըշտըլար, վէ անտէ քէնտինին իքի էվ-
 լատը իլէ պէրսպէր 30 քիլի մագթուլ վէ մէճ-
 լուն տիւշաիս իսէ տէ, քէնտի գուրթուլտու:
 Պու հազընարտա պիր մէսէլէտէն տօլալը Տումալը
 թաթիլ էտիպ, քէնտինին իսթէտիլի պիր գանուըն
 քէնտինին վէ Ջարըն ըյիլիյէ գապուլ վէ իճրա
 էթտիրմիշ իսի: Մ. Սթօլիփին իսթիլալճըլարա
 վէ անտրչիսթլէրէ գարչը Բուսիա հիւքիւմէթի-
 նի մուհաֆագա էթմիշ, վէ Գանուըն ը էսաաինին
 վէ Տումանըն թէէիլիլին մէմէթէթտէ թամիմ
 էթմէյէ չալըշտըն օլարագ վաթմանընա պէլի վէ
 պէօյիւք խըրմէթլէր իֆա էյէմիշ տիր: — Մէ-
 քիւլաթըն ֆիյաթընըն էնտիրիլմէսի իչիւն Ֆրան-
 սատա վուզու պուլան իսթիլալ հալա տէվամ

էթմէքտէ օլուպ պաշգա շէհրէլտէ հաթթա
 Փարիլտէ տախի ամէլէ հաթթա գարըլար պաղ-
 գալ, գաոտալ տիւքիւնարընա հիւքիւմ էտէրէք
 իճրա ի խասար էյէմիշէր տիր: Հիւքիւմէթ փո-
 լիս վէ ապէր գուլվէթիլի պու գարըշտըլա-
 ընէ էճիւնիւ ալմալա չալըշտըն: — Իս-
 կիլթէրրատա Մր. Համէլ հալա փօթա-
 սընը տէվամ էթմէքտէ տիր: Դքինճի տէֆատա
 2) չուվալ փօթա կէթիւրմիւշ տիր: — 1853
 տէ Մ. Ամէրիգանըն Մէյն էյալէթի էհալիսի
 պիր գանուըն գապուլ էտիպ, մէջքիւր էյալէթտէ
 միւսքիւրաթըն իչիլ մագաթընտա ֆիւրուլթընը
 ետագ էթմիշէր իսի: Պու հազընարտա պու-
 նիգամը լաղվ էթմէք իսթէյէթէ, էհալինին
 ըյիլիյէ միւրաճաաթ էտիլմիշ իսի: Սօն խապէ-
 րէ կէօրէ, էհալի թէքրարէն միւսքիւրաթըն մէ-
 ինէ տախի էսքի գարարը թատաղ վէ իպգա
 էյէմիշ տիր: — Իսքօյանըն Սէնթ էնարիւզ
 տարիւլֆիւնունըն թէսիսին 500իւնճիւ ըէս ի
 սէնէ ի տէվրիյէսի միւնասիպէթիլի Լօրա Բօզ-
 պէրի փէք զիյատէ չայան ը տիգգաթ պիր նուլթ
 իրաա էյէմիշ տիր: — Ամէրիգա վէ էվրօփատա
 պուլունան 100 տարիւլֆիւնունարտան վէ 40
 ճէմիլէթ ի ֆէնիլիլէրտէն 200 գաոտար մու-
 րաթիսապար հազըր իտիլէր: — Իսփանիատա պաղը
 շէհրէլտէ կիւլիլի պաշլամը օլուպ, պուլունարըն
 պիր ինգիլապտա նէթիճէլէնմէսինտէն գօրգու-
 լույօր, պիւնաէն ալէյհ հիւքիւմէթ անլէրի մէն
 էթմէյէ չալըշտըն: — Չինին պաղը գը-
 թալարընտա իլթիլաշ պաշլամը օլուպ, օ
 մանալարտաքի էճնէպիլիլէր էմին մահալարա
 ֆիրար էտիլյօրալ: — Վիէննատա Եյէճէյին
 վէ էվ քիրապըն փէք իւլքալմիշ օլտուզու
 իչիւն ատի էհալի պէօյիւք իզտիհամլա սօգագ-
 լարտա ճէմ օլուպ, ֆիլիլթլէրին էնտիրիլմէսին
 թալէպ էյէտիլէր: Պու էսնատա Ասիլիյէ նաղա-
 րէթի վէ տախի պիւնալար իւզէրինէ թալար իլէ
 հիւքիւմ էտիպ էփէյի զիյան վէրտիլէր: Էհալի
 արապընտա «Երգըլըն հիւքիւմէթ» սէտալարը
 տա իշիտիլյօր իսի: Պաղըլար պիրիքէն գալա-
 պաղըն 100,000ի թէճալուզ էթտիլինի սէօյ-
 լէյօրալ: Նիհայէթ իլթիլաշ թէսքին իչիւն տա-
 քէր կէթիլմէյէ, վէ պիր գաշ սըրալարտա է-
 հալի իւզէրինէ աթէշ էթմէյէ մէճպուրիլիլէթ հա-
 սըլ օլմուշ տըր:

Միւսիւր ի մեսուլ վէ սահիպ ի իսթիլալ
 Յ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Օ. ԱՐՁՈՒՄԱՆ ՄԱԹՊԱԱԸ
 Տէրիսատէթ, Չաղմագըլար, Յակոբեան խան